

ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

2020 - 2021

**ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ**

Πρόεδρος: Δημήτριος Σκιαδάς

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή.....	3
2. Παρουσίαση Τμήματος	4
2.1. Ιστορικό Τμήματος.....	4
2.2. Αποστολή, στόχοι και σκοποί του Τμήματος.....	5
2.3. Διοίκηση, σύνθεση και λειτουργία των οργάνων	6
2.4. Στελέχωση Τμήματος	6
2.5. Εργαστήρια, Επώνυμες Έδρες, Άλλες Δομές	8
2.6. Επιτροπές Τμήματος	11
3. Προγράμματα Σπουδών	13
3.1. Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών.....	13
3.1.1 Αλλαγές στο Πρόγραμμα Σπουδών	14
3.1.2 Κανονισμός Σπουδών.....	16
3.1.3. Δημοσιοποίηση Πληροφοριών	18
3.2. Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών	19
3.2.1. ΠΜΣ Διεθνείς Σπουδές.....	20
3.2.2. ΠΜΣ Διεθνείς Σχέσεις και Ασφάλεια.....	21
3.2.3. ΠΜΣ Διεθνής Δημόσια Διοίκηση	22
3.2.4. Ευρωπαϊκές Πολιτικές Νεολαίας, Επιχειρηματικότητας, Εκπαίδευσης και Πολιτισμού	22
3.3. Διδακτορικές και Μεταδιδακτορικές Σπουδές	23
4. Εκπαιδευτικό και Διδακτικό έργο.....	27
4.1. Αξιολόγηση Διδακτικού Έργου ΠΠΣ	29
4.2. Αξιολόγηση Διδακτικού Έργου των ΠΜΣ	30
5. Ερευνητικό και Επιστημονικό έργο	32
6. Δημοσιότητα και Διάχυση.....	33
7. Άλλες Υπηρεσίες και Υποδομές του Τμήματος και του Ιδρύματος.....	35
8. Σχέσεις με Κοινωνικούς, Πολιτιστικούς ή άλλους Φορείς.....	38
9. Σχεδιασμός Βελτίωσης	40
9.1. Στοχοθεσία του Τμήματος και Δείκτες Ιδρύματος	40
9.2. Προτάσεις Εξωτερικής Αξιολόγησης-Αντίστοιχες Δράσεις-Ποσοστό Ολοκλήρωσης	44

1. Εισαγωγή

Το Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών (ΔΕΣ) του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, εφαρμόζοντας τη σχετική νομοθεσία για τη διασφάλιση της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση (Ν. 3374/2005, Ν. 3577/2007, Ν. 3794/2009), προχώρησε στη διαδικασία σύνταξης της ετήσιας εσωτερικής έκθεσης μετά από σχετικό αίτημα της ΜΟ.ΔΙ.Π. του Ιδρύματος. Στην παρούσα έκθεση επιχειρείται η καλύτερη δυνατή αξιοποίηση του σχετικού πλαισίου που έχει θεσπιστεί από την Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (Α.ΔΙ.Π) και τη Μονάδα Διαχείρισης Ποιότητας (ΜΟ.ΔΙ.Π.) του Πανεπιστημίου.

Στόχος της Έκθεσης είναι να αποτυπώσει με τρόπο σαφή, ακριβή, ευσύνοπτο και σύντομο τα χαρακτηριστικά της λειτουργίας του Τμήματος κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους 2020-2021. Αποτελεί σταθερή παραδοχή των μελών του Τμήματος ότι η τεκμηριωμένη ανάδειξη των πεπραγμένων του Τμήματος σε επίπεδο ακαδημαϊκό, επιστημονικό και κοινωνικό, αλλά και η αποτύπωση των υπηρεσιών που παρέχονται από τα μέλη του διδακτικού, ερευνητικού, τεχνικού και διοικητικού προσωπικού του Τμήματος, μπορούν να συμβάλουν στον προσδιορισμό καινοτόμων παρεμβάσεων με στόχο τη συνεχή βελτίωση τόσο των ανθρώπινων, όσο και των υλικών και άυλων πόρων του ΔΕΣ.

Η Γενική Συνέλευση του Τμήματος έχει ορίσει την Ομάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΟΜΕΑ), η οποία έχει την ευθύνη της πραγματοποίησης των αναγκαίων διαδικασιών για την υποστήριξη της εσωτερικής αξιολόγησης, δηλαδή της απογραφής, επεξεργασίας και παρουσίασης των σχετικών στοιχείων. Η ΟΜΕΑ του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας αποτελείται από έξι μέλη ΔΕΠ, τα οποία συνέγραψαν και συνυπογράφουν την παρούσα έκθεση:

- α) Νίκας Χρήστος, Καθηγητής
- β) Κουτσοπιάς Νικόλαος, Καθηγητής
- γ) Μπουτσιούκη Σοφία, Επίκουρη Καθηγήτρια
- δ) Σκεύας Ιωάννης, Επίκουρος Καθηγητής

Τα μέλη της επιτροπής συναντώνται σε τακτά χρονικά διαστήματα προκειμένου να συνεργαστούν και να κατανεύμουν αρμοδιότητες με στόχο την καλύτερη παρακολούθηση και καταγραφή των δραστηριοτήτων του Τμήματος. Οι περιοδικές

συναντήσεις διευκολύνουν τη διαδικασία της τελικής σύνθεσης της ετήσιας εσωτερικής έκθεσης του Τμήματος προς τη ΜΟ.ΔΙ.Π. του Ιδρύματος.

Σε ό,τι αφορά τη διαδικασία που ακολουθήθηκε για τη σύνταξη της παρούσας έκθεσης, τα μέλη της ΟΜΕΑ κατένειμαν μεταξύ τους τα διάφορα πεδία ευθύνης και στη συνέχεια το καθένα συνέθεσε τα σχετικά κείμενα. Στη συνέχεια τα επιμέρους τμήματα της έκθεσης, αφού ενοποιήθηκαν και εμπλουτίστηκαν με τα απαραίτητα στατιστικά στοιχεία και έγγραφα, υπεβλήθησαν σε περαιτέρω επεξεργασία από το σύνολο των μελών της ΟΜΕΑ κατά τη διάρκεια των τακτικών τους συναντήσεων, μέσα από τις οποίες προέκυψε το τελικό κείμενο της υποβαλλόμενης ετήσιας εσωτερικής έκθεσης.

Για τη σύνταξη της παρούσας έκθεσης αξιοποιήθηκαν πληροφορίες και υλικό που εξασφαλίστηκε από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, από τη Γραμματεία του Τμήματος (προπτυχιακού προγράμματος), από τις Γραμματείες των ΠΜΣ και από το αρχείο πληροφοριών που διατηρεί (και τακτικά αναθεωρεί) η ΟΜΕΑ σχετικά με τις εκδηλώσεις και τις δραστηριότητες του τμήματος και τις δράσεις στις οποίες συμμετέχει το προσωπικό του.

2. Παρουσίαση Τμήματος

2.1. Ιστορικό Τμήματος

Το Τμήμα ιδρύθηκε ως Τμήμα Διεθνών Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών (Δ.Ε.Ο.Σ.) το 1990 με βάση το Π.Δ. 147 (ΦΕΚ 56/10-4-90, τ. Α'). Η ίδρυση του Τμήματος συντελείται ταυτόχρονα με τη μετονομασία της Ανώτατης Βιομηχανικής Σχολής Θεσσαλονίκης (ΑΒΣΘ) σε Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. Λίγο αργότερα το Τμήμα μετονομάστηκε σε Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών και Πολιτικών Σπουδών (Δ.Ε.Ο.Π.Σ.) βάσει του Π.Δ. 122/93 (ΦΕΚ 53/12-4-93, τ. Α') και, τέλος, σε Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών (Δ.Ε.Σ.) βάσει του Π.Δ. 60/08 (ΦΕΚ 91/21-5-08, τ. Α'), ώστε να υπάρξει ομοιομορφία μεταξύ των τριών συναφών Τμημάτων της χώρας (Πανεπιστημίων Μακεδονίας, Παντείου και Πειραιώς). Έκτοτε δεν έχει υπάρξει άλλου είδους μεταβολή. Με το Π.Δ. 88/2013 (ΦΕΚ 129/05-06-2013, τ. Α'), στο πλαίσιο της υλοποίησης του σχεδίου «Αθηνά» στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, το Τμήμα ΔΕΣ εντάχθηκε στη Σχολή Κοινωνικών, Ανθρωπιστικών Επιστημών και Τεχνών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, μαζί με τα Τμήματα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής (ΕΚΠ) και Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης (ΜΕΤ), διατηρώντας αναλλοίωτη τη φυσιογνωμία του.

2.2. Αποστολή, στόχοι και σκοποί του Τμήματος

Η αποστολή του Τμήματος είναι η μελέτη και η διδασκαλία των Διεθνών Σχέσεων, της Πολιτικής Επιστήμης και της Διπλωματίας, των Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών, των Διεθνών και Ευρωπαϊκών Θεσμών και Οργανισμών. Σκοπός του Τμήματος είναι η προετοιμασία στελεχών με καλή γνώση για την κάλυψη των εξειδικευμένων αναγκών της χώρας, ιδιαίτερα όσον αφορά τη στελέχωση των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των διεθνών οργανισμών. Οι βασικοί σκοποί του του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών είναι οι εξής: 1) Παροχή υψηλού επιπέδου σπουδών· 2) Προετοιμασία για τη συνέχιση των σπουδών στον δεύτερο (μεταπτυχιακό) και τρίτο (διδακτορικό) κύκλο σπουδών· 3) Συνθετική προσέγγιση θεωρίας, μεθοδολογίας και πολιτικών για την παραγωγή ολοκληρωμένων λύσεων· 4) Κατάρτιση επιστημόνων με τις απαιτούμενες δεξιότητες για επιτυχή σταδιοδρομία στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα (με έμφαση στην κατάρτιση στελεχών για την κάλυψη εξειδικευμένων αναγκών της χώρας όπως π.χ. τη στελέχωση υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Είναι προφανές ότι όλοι οι συντελεστές που συμμετέχουν στο Τμήμα αναλαμβάνουν την αυτονόητη ευθύνη να προωθούν το κριτήριο της ποιότητας σε κάθε μορφής δραστηριότητα, ειδικότερα δε οι διδάσκοντες να επιδιώκουν τη συνεχή βελτίωση στον τρόπο διδασκαλίας, να παράγουν ή να μεταφέρουν τεχνογνωσία στους επιστημονικούς τομείς του Τμήματος.

Η γενικότερη φιλοσοφία του τμήματος αφορά τη διασφάλιση της διεπιστημονικότητας, της θεωρητικής εμβάθυνσης, αλλά και της δυνατότητας της πρακτικής εφαρμογής των γνώσεων. Ταυτόχρονα, δίδεται ειδική βαρύτητα στη διεύρυνση των οριζόντων των φοιτητών, ώστε να είναι σε θέση να λειτουργούν άρτια και εποικοδομητικά μέσα στο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον με όρους εξωστρέφειας, δημοκρατικής πολιτειότητας και κοσμοπολιτισμού.

Τέλος, η προαναφερθείσα φιλοσοφία πλαισιώνεται από σειρά γενικών στόχων που σκοπό έχουν να διασφαλίσουν την ποιότητα των προσφερόμενων από το Τμήμα σπουδών. Ειδικότερα, οι στόχοι αυτοί είναι: 1) η συστηματική αξιόπιστη και έγκαιρη υλοποίηση όλων των καλών πρακτικών, όπως αυτές προκύπτουν από διαδικασίες αξιολόγησης και πιστοποίησης ποιότητας· 2) η συνεχής βελτίωση ποιότητας των παρεχόμενων εκπαιδευτικών υπηρεσιών μέσα από μία ολιστική προσέγγιση· 3) η συνεχής ανανέωση τόσο του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών, όσο και των προγραμμάτων σπουδών των ΠΜΣ· 4) η προώθηση κοινών αξιών και κουλτούρας ποιότητας στο Τμήμα· 5) η διαρκής συλλογή και ανάλυση ποσοτικών και ποιοτικών

δεδομένων με στόχο τη μέτρηση των επιδόσεων του Τμήματος σε όλα τα επίπεδα λειτουργίας· 6) η επιτυχής ολοκλήρωση των σπουδών από τους φοιτητές και η διαμόρφωση αποφοίτων, οι οποίοι θα αποτελούν ξεχωριστές και ολοκληρωμένες ακαδημαϊκά προσωπικότητες, και θα είναι παραγωγικοί, αποτελεσματικοί και ανταγωνιστικοί στην αγορά εργασίας· 7) η παροχή μιας ξεχωριστής εκπαιδευτικής εμπειρίας υψηλής ποιότητας μέσω της άριστης διδασκαλίας και της υποστήριξης των φοιτητών σε όλα τα επίπεδα (εκπαιδευτικές και διοικητικές υπηρεσίες), ώστε να διασφαλίζεται η βέλτιστη μαθησιακή εμπειρία· 8) η διασύνδεση της διδασκαλίας με την έρευνα· 9) η παρακολούθηση της επαγγελματικής πορείας των αποφοίτων του ιδρύματος· 10) η διατήρηση της ικανοποίησης των φοιτητών από το Τμήμα και τη γενικότερη μαθησιακή τους εμπειρία σε υψηλό επίπεδο· 11) η αύξηση της αναλογίας διδασκόντων/διδασκομένων, ώστε να βελτιώνεται η μαθησιακή εμπειρία· 12) η σύναψη και αξιοποίηση διαπανεπιστημιακών συνεργασιών με ιδρύματα του εξωτερικού με στόχο την ανταλλαγή καλών πρακτικών, την ενίσχυση των ερευνητικών συνεργασιών, την προσέλκυση φοιτητών, και την κινητικότητα των φοιτητών και του προσωπικού του ιδρύματος. Με άλλα λόγια, την ανάπτυξη μιας εξωστρεφούς κουλτούρας· 13) τη συμμετοχή στο ευρύτερο κοινωνικό και οικονομικό γίγνεσθαι· και 14) τη δημιουργία ενός πρότυπου Τμήματος της ακαδημαϊκής κοινότητας με υψηλά ποιοτικά χαρακτηριστικά στην έρευνα και τη διδασκαλία.

2.3. Διοίκηση, σύνθεση και λειτουργία των οργάνων

Διοικητικό όργανο του Τμήματος είναι η Γενική Συνέλευση. Η Συνέλευση απαρτίζεται από τον Πρόεδρο του Τμήματος, τους Καθηγητές και Λέκτορες του Τμήματος, μέλη ΕΕΠ, ΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ και φοιτητές του Τμήματος, όπως ορίζει ο νόμος. Η Συνέλευση είναι αρμόδια για κάθε θέμα προβλεπόμενο από τις νόμιμες διατάξεις και συνεδριάζει σε τακτά χρονικά διαστήματα.

2.4. Στελέχωση Τμήματος

Το προσωπικό του Τμήματος απαρτίζεται από μέλη Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (ΔΕΠ), μέλη Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (ΕΔΙΠ), μέλη Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΕΕΠ), μέλη Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (ΕΤΕΠ), καθώς και από συμβασιούχους διδάσκοντες ορισμένου χρόνου (διδάσκοντες 407/80 κτλ.), οι οποίοι καλύπτουν περιοδικές διδακτικές ανάγκες. Στον

Πίνακα 1, παρουσιάζεται το προσωπικό του Τμήματος, ενώ η εξέλιξη του προσωπικού κατά τα περασμένα τέσσερα περασμένα έτη δίνεται στον Πίνακα 2.

Πίνακας 1. Προσωπικό Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών*

Μέλη ΔΕΠ		Λοιπό Προσωπικό	
Καθηγητές		ΕΔΙΠ, ΕΕΠ και ΕΤΕΠ	
	1. Σκιαδάς Δημήτριος (Πρόεδρος)		1. Βαγιάνος Δημήτριος (ΕΔΙΠ)
	2. Ζαφειρόπουλος Κωνσταντίνος		2. Σεραφείμ Παύλος (ΕΔΙΠ)
	3. Καρβουναράκης Θεοδόσιος		3. Δημητρίου Μαρία (ΕΕΠ)
	4. Κουσκουβέλης Ηλίας		4. Μπαλτζή Αγγελική (ΕΤΕΠ)
	5. Μπιτζένης Αριστείδης		
	6. Νίκας Χρήστος		
	7. Σπυρόπουλος Γεώργιος		
	8. Λίτσας Σπυρίδων		
Αναπληρωτές Καθηγητές		Γραμματεία Τμήματος	
	9. Αναγνωστοπούλου Δέσποινα	1. Οφλούδη Αναστασία	
	10. Βοσκόπουλος Γεώργιος	2. Καϊμένη Νικολέττα	
	11. Κουτσοπιάς Νικόλαος	3. Τεπέτωφ Μαρία	
	12. Κωνσταντινίδης Ιωάννης	4. Χατζηπαναγιώτου Μάνια**	
	13. Μακρής Σπυρίδων	5. Καραγιάννη Ευαγγελία**	
	14. Παπαδόπουλος Ιωάννης		
Επίκουροι Καθηγητές		Γραμματείες ΠΜΣ	
	15. Βασιλειάδης Νικόλαος	1. Κατσούλης Στέφανος**	
	16. Δεργιαδές Θεολόγος	2. Λουκίδου Αθανασία**	
	17. Κιόχος Απόστολος	3. Μπλουχουτζή Αναστασία**	
	18. Μικέλης Κυριάκος	4. Πασχαλούδη Μαρίνα**	
	19. Μπέλλου Φωτεινή		
	20. Μποζίνης Αθανάσιος		
	21. Μπουτσιούκη Σοφία		
	22. Παιδή Ρεβέκκα		
	23. Χαϊνογλου Καλλιόπη		

* Ο πίνακας αποτυπώνει το προσωπικό του Τμήματος για το ακαδημαϊκό έτος 2020-2021.

** Το προσωπικό των Γραμματειών των ΠΜΣ απασχολούνται με συμβάσεις έργου ορισμένου χρόνου.

Πίνακας 2. Εξέλιξη Αριθμών Μελών Προσωπικού

Μέλη προσωπικού	2020-21	2019-20	2018-19	2017-18
ΔΕΠ	23	23	23	23
ΕΔΙΠ	2	2	2	1
ΕΤΕΠ	1	1	1	1
ΕΕΠ	1	1	1	1
Διοικητικό προσωπικό	3	3	5	5
Συμβασιούχοι (διδασκτικά καθήκοντα)	7	7	7	10

Συνολικά υπάρχει ομοιόμορφη κατανομή των μελών ΔΕΠ του τμήματος ανά βαθμίδα (8 καθηγητές, 6 αναπληρωτές, και 9 επίκουροι). Επίσης, στο τμήμα υπάρχουν 2 ΕΔΙΠ, και 1 ΕΕΠ, ενώ απασχολούνται 7 συμβασιούχοι με διδακτικά καθήκοντα. Τέλος, ο λόγος διδασκόντων/διδασκομένων είναι 0.029 (33/1141). Σχετικά με την εξέλιξη του προσωπικού του τμήματος θετικό στοιχείο κρίνεται το γεγονός ότι δεν υπήρξαν συνταξιοδοτήσεις ή παραιτήσεις. Το διδακτικό προσωπικό κρίνεται, σε γενικές γραμμές, επαρκές. Παρόλα αυτά, το τμήμα έχει ανάγκη από νέες θέσεις στο πεδίο των εφαρμοσμένων οικονομικών. Το διοικητικό προσωπικό κρίνεται επίσης επαρκές.

2.5. Εργαστήρια, Επώνυμες Έδρες, Άλλες Δομές

Στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών λειτουργούν ένα Ινστιτούτο και ένα Εργαστήριο, τα οποία υποστηρίζουν τη διδακτική και ερευνητική δράση των μελών του. Επίσης, οι δύο παραπάνω δομές υποστηρίζονται από την Έδρα “Θουκυδίδης” και μία έδρα Jean Monnet. Ειδικότερα, στον καθηγητή **Ηλία Κουσκουβέλη** έγινε το 2014 απονομή και λειτουργία της «Επώνυμης Έδρας του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας στις Στρατηγικές Σπουδές “Θουκυδίδης”», ενώ στον καθηγητή **Δημήτριο Σκιαδά** έγινε το 2017 απονομή από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή της Έδρας Jean Monnet με τίτλο «Δημοσιονομική Διακυβέρνηση της ΕΕ και Έλεγχος» κατόπιν πανευρωπαϊκής διαγωνιστικής διαδικασίας.

1. Ινστιτούτο Διεθνών Ευρωπαϊκών και Αμυντικών Αναλύσεων -ΙΑΕΑΑ

Ιδρύθηκε το 2009 με το Φ.Ε.Κ. 1968/10/0/2009, τεύχος Β΄. Το Ινστιτούτο καλύπτει διδακτικές και ερευνητικές ανάγκες του Τμήματος στα ακόλουθα επιστημονικά πεδία: Διεθνείς Σχέσεις, Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση, Συγκριτική Ανάλυση Ευρωπαϊκών Πολιτικών Συστημάτων, Πολιτικές, Θεσμοί και Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις Χώρες του Αναπτυσσόμενου Κόσμου, Οικονομική και Νομισματική Ένωση, Διεθνείς Σχέσεις και Πολιτική στην Αμερικανική Ήπειρο.

Στεγάζεται στην αίθουσα 333 του κτιρίου ΚΖ του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Διαθέτει δύο σύγχρονους σταθμούς εργασίας, 1 δικτυακό εκτυπωτή και ένα ασύρματο σημείο πρόσβασης για την παροχή ασύρματης διαδικτυακής πρόσβασης στους

επισκέπτες του Ινστιτούτου. Το ΙΔΕΑΑ αναπτύσσει προγράμματα διδασκαλίας και διεξάγει βασική και εφαρμοσμένη έρευνα.

Διευθυντής του Ινστιτούτου είναι ο Καθηγητής του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών και Κοσμήτορας της Σχολής Κοινωνικών, Ανθρωπιστικών Επιστημών και Τεχνών Ηλίας Κουσκουβέλης. Το Ινστιτούτο στελεχώνεται από τα μέλη του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού του Τμήματος ΔΕΣ με γνωστικό αντικείμενο που εμπίπτει στα διδακτικά και ερευνητικά αντικείμενα του Ινστιτούτου, καθώς και από μέλη του λοιπού επιστημονικού, εργαστηριακού και διοικητικού προσωπικού, στο οποίο συμπεριλαμβάνονται υποψήφιοι διδάκτορες, πανεπιστημιακοί υπότροφοι και εξωτερικοί συνεργάτες. Το Ινστιτούτο προσεγγίζει διεπιστημονικά θέματα που αφορούν: τις διεθνείς σχέσεις, την εξωτερική πολιτική και τη στρατηγική της Ελλάδας, τις περιοχές της Μεσογείου και της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης, καθώς και επίκαιρα θεωρητικά ζητήματα σχετικά με τα επιστημονικά αντικείμενα που θεραπεύει. Για το σκοπό αυτό διοργανώνει σεμινάρια, συμπόσια, συνέδρια, επιστημονικές διαλέξεις, ημερίδες, και άλλες επιστημονικές εκδηλώσεις, ενώ επιμελείται δημοσιεύσεις και εκδόσεις. Για τις εκδηλώσεις δημοσιότητας και την διοργάνωση λοιπών προγραμμάτων ενεργητικής μάθησης το Ινστιτούτο χρησιμοποιεί επί το πλείστον εξοπλισμό και υποδομές του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Το ΙΔΕΑΑ αποτελεί συνέχεια και στηρίζεται θεσμικά στο «Εργαστήριο για τη Μελέτη και την Έρευνα των Διεθνών Σχέσεων και της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης» (ΦΕΚ Β΄ 1968, 10.09.2009). Στα 5 χρόνια λειτουργίας του έχει φιλοξενήσει διακεκριμένους επιστήμονες, όπως ο πατέρας του Δομικού Ρεαλισμού Kenneth Waltz και ο Καθηγητής John Mearsheimer, ακαδημαϊκούς από το Ηνωμένο Βασίλειο, το Ισραήλ, την Αίγυπτο, το Μαρόκο, μια σειρά από διπλωμάτες Ευρωπαϊκών, Ασιατικών και Αφρικανικών Κρατών και αξιωματούχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έχει συμβάλει στην μελέτη και την έρευνα επίκαιρων θεμάτων στα πεδία των Διεθνών Σχέσεων και της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης μέσα από ημερίδες, συνέδρια, εκδόσεις και summer schools. Επιπλέον, έχει υλοποιήσει ένα Jean Monnet Project για τις νέες προκλήσεις και δυναμικές στην Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση (2013) και αποτελεί την Έδρα του Jean Monnet Center for Excellence (2015-2018). Για την επίτευξη των στόχων του, έχει συνεργαστεί με φορείς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των Ενόπλων Δυνάμεων, των Υπουργείων Παιδείας και Πολιτισμού, καθώς και με πρεσβείες, προξενεία, ξένα μορφωτικά ιδρύματα, κ.ά. Καθ' όλη τη διάρκεια της λειτουργίας του το Ινστιτούτο

δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην πληροφόρηση του ευρύτερου κοινού για τα ζητήματα που αφορούν την εξωτερική πολιτική της Ελλάδας και την πορεία της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης.

Το ΙΔΕΑΑ χρηματοδοτείται από έσοδα προερχόμενα από την εκτέλεση ερευνητικών προγραμμάτων, τη διάθεση ερευνητικών και γενικότερα επιστημονικών προϊόντων και υπηρεσιών, και εν γένει από τις πιστώσεις που διατίθενται από το Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 4 παρ. 1ε του Ν. 2083/1992.

2. Εργαστήριο Διακυβέρνησης και Τεχνολογίας Πληροφορικής και Επικοινωνιών

Ιδρύθηκε το 2016 με το Φ.Ε.Κ. 302/15/2/2016, τεύχος Β'. Το Εργαστήριο έχει ως στόχο να εξυπηρετεί τις ευρύτερες ερευνητικές και εκπαιδευτικές ανάγκες του Τμήματος στα ακόλουθα επιστημονικά πεδία: Ηλεκτρονικές Διεθνείς Σχέσεις, Ηλεκτρονική Διπλωματία, Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση, Ηλεκτρονική Δημοκρατία, Ηλεκτρονική Οικονομία, Ηλεκτρονικό Εμπόριο, Μέτρηση Κοινής Γνώμης, Μελέτη Διεθνών Οικονομικών μέσω ΤΠΕ, Μελέτη Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ολοκλήρωσης μέσω ΤΠΕ, Διακυβέρνηση Διεθνών Οργανισμών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω ΤΠΕ, Συλλογή και Ανάλυση Δεδομένων και Μελέτη και Δημιουργία Εφαρμογών Πολυμέσων και Διαδικτύου.

Στεγάζεται σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο (αίθουσα 435) στον 4ο όροφο του κτιρίου ΚΖ του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και έχει δυνατότητα φιλοξενίας 36 ατόμων. Είναι εξοπλισμένο με 30 υπολογιστές (σταθμοί εργασίας), 1 εξυπηρετητή (server), 1 βιντεοπροβολέα με πτυσσόμενη επιτοίχια οθόνη προβολής, ηχητική εγκατάσταση, 3 δικτυακούς εκτυπωτές, 1 σκάνερ, δορυφορική τηλεόραση, ασύρματο σημείο πρόσβασης για παροχή wifi στην αίθουσα, 1 βιντεοκάμερα και 1 ψηφιακή φωτογραφική μηχανή. Η διασύνδεση του δικτυακού εξοπλισμού του Εργαστηρίου γίνεται μέσω γραμμών Ethernet ταχύτητας επί το πλείστον 100Mbps με τους δρομολογητές του ορόφου και εν συνεχεία του Ιδρύματος και του ευρύτερου GRNet. Στους σταθμούς εργασίας εγκαθίσταται και επικαιροποιείται κυρίως λογισμικό ανοικτού κώδικα, που χρησιμοποιείται για την πλήρωση των διδακτικών αναγκών στα μαθήματα του Οδηγού Σπουδών του Τμήματος, τα οποία άπτονται των επιστημονικών πεδίων της πληροφορικής, των οικονομικών και της στατιστικής.

Αποστολή του Εργαστηρίου είναι η υποστήριξη της προπτυχιακής και της μεταπτυχιακής διδασκαλίας, καθώς και η προαγωγή της έρευνας μέσω Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών, Συλλογής, Διαχείρισης και Ανάλυσης Δεδομένων, Έρευνας Κοινής Γνώμης και μελέτης εφαρμογών πολυμέσων και Διαδικτύου. Το Εργαστήριο χρησιμοποιείται επίσης για τη διεξαγωγή και προβολή σεμιναρίων ή συναφών ερευνών και μελετών στα επιστημονικά αντικείμενα δραστηριότητας του Εργαστηρίου.

Διευθυντής του Εργαστηρίου είναι ο Αναπληρωτής Καθηγητής του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Τμήματος Νικόλαος Κουτσουπιάς. Το ανθρώπινο δυναμικό που συμμετέχει στις δραστηριότητες του Εργαστηρίου αποτελείται από διδακτικό, ερευνητικό και λοιπό προσωπικό (μέλη ΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ, διδάσκοντες ΠΔ 407 και πανεπιστημιακούς υποτρόφους) που υπηρετεί στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, καθώς και από συνεργαζόμενα μέλη ΔΕΠ ή ερευνητές κατόπιν πρόσκλησης της Διεύθυνσης του Εργαστηρίου. Το Εργαστήριο χρηματοδοτείται από έσοδα προερχόμενα από την εκτέλεση ερευνητικών προγραμμάτων, τη διάθεση ερευνητικών και επιστημονικών προϊόντων και υπηρεσιών, τις ειδικές εισφορές και χρηματοδοτήσεις από διεθνείς οργανισμούς, δημόσιες ή ιδιωτικές επιχειρήσεις και νομικά ή φυσικά πρόσωπα και εν γένει από τις πιστώσεις που διατίθενται από το Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 4 παρ. 1ε του Ν. 2083/1992. Ο τεχνικός εξοπλισμός που διατίθεται για κοινή χρήση κρίνεται ανεπαρκής σε σχέση με το πλήθος των φοιτητών του προγράμματος προπτυχιακών σπουδών του ΔΕΣ, ενώ η ανεπάρκεια χώρου και υπολογιστών για την κάλυψη των αναγκών του μεγάλου αριθμού φοιτητών του ΠΠΣ είναι εμφανής, δεδομένου ότι η αναλογία υπολογιστών-φοιτητών είναι εξαιρετικά μικρή.

2.6. Επιτροπές Τμήματος

Οι επιτροπές του Τμήματος, όπως αυτές έχουν οριστεί από τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, με την περιγραφή των σχετικών αρμοδιοτήτων τους και την σύνθεση τους, παρουσιάζονται αναλυτικά στον παρακάτω **Πίνακα 3**.

Πίνακας 3. Επιτροπές Τμήματος ΔΕΣ

A/A	Επιτροπή	Αρμοδιότητες	Μέλη
1	Προγράμματος Σπουδών	Παρακολούθηση, έλεγχος και αναμόρφωση του ΠΠΣ	
2	Οδηγού Σπουδών	Ευθύνη για την ενημέρωση και επιμέλεια του Οδηγού Σπουδών και της ιστοσελίδας του Τμήματος	Μπιτζένης Α. Κωνσταντινίδης Ι. Λίτσας Σ.
3	Παράρτημα Διπλώματος	Συντονισμός θεμάτων που αφορούν: (α) τη μορφή, (β) την καταχώρηση στοιχείων και (γ) την τελική έκδοση του Παραρτήματος Διπλώματος στα ελληνικά και αγγλικά.	
4	Κανονισμός Σπουδών	Ειδικά για την εκπόνηση του κανονισμού σπουδών	προστίθενται οι: Νίκας Χρ. Ζαφειρόπουλος Κ.
5	LLP/Erasmus	Παρακολούθηση του προγράμματος ανταλλαγής φοιτητών και των διαδικασιών. Υποστήριξη μετακινούμενων φοιτητών και διδακτικού προσωπικού	Παπαδόπουλος Ι. Μπουτσιούκη Σ. Κιόχος Α.
6	Πρακτική Άσκηση	Σχεδιασμός, οργάνωση και επίλυση θεμάτων υλοποίησης της πρακτικής άσκησης	
7	Σύμβουλοι Σπουδών	Ενημέρωση των φοιτητών σχετικά με το πρόγραμμα σπουδών τους	
8	Μετεγγραφών	Έλεγχος της διαδικασίας μετεγγραφών στο Τμήμα και υποστήριξη μετεγγραφόμενων φοιτητών	Δεργιαδές Θ. Καρβουναράκης Θ. Κουσκουβέλης Η. Κουτσουπιάς Ν. Κωνσταντινίδης Ι. Μποζίνης Α. Παπαδόπουλος Ι.
9	Κατατάξεων	Επιλογή φοιτητών ειδικών κατηγοριών	
10	Επιλογή φοιτητών ειδικών κατηγοριών	Έλεγχος δικαιολογητικών αιτούντων υποψηφίων	

Πίνακας 3. Συνέχεια (Επιτροπές Τμήματος ΔΕΣ)

A/A	Επιτροπή	Αρμοδιότητες	Μέλη
11	ΟΜΕΑ	Καταγραφή όλου του έργου, δημιουργία προτύπου καταγραφής, προβολή, συμμετοχή στη ΜΟ.ΔΙ.Π., σχέσεις με ΑΔΙΠ, κανονισμός διδακτορικών	Νίκας Χ. Μπουτσιούκη Σ. Δεργιαδές Θ.
		Ειδικά για την πρόσβαση σε γενική εικόνα αξιολογήσεων	προστίθενται οι: Κουτσουπιάς Ν. Καρβουναράκης Θ.
12	Στρατηγικής και ανάπτυξης	Ευθύνη για τον έλεγχο δεοντολογικών θεμάτων στην έρευνα, τις σπουδές κτλ.	Κουσκουβέλης Η. Σκιαδάς Δ.
13	Πολιτική έρευνας	Ευθύνη για τον έλεγχο δεοντολογικών θεμάτων στην έρευνα, τις σπουδές κτλ.	Μακρής Σ. Κιόχος Α.

14	Δεοντολογίας	Ευθύνη για τον έλεγχο δεοντολογικών θεμάτων στην έρευνα, τις σπουδές κτλ.	Μικέλης Κ.
15	Επαγγελματικά δικαιώματα αποφοίτων	Κατάρτιση πρότασης για τη ρύθμιση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων του τμήματος	Νίκας Χ. Κουτσουπιάς Ν. Κωνσταντινίδης Ι.

3. Προγράμματα Σπουδών

3.1. Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

Το Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών (ΠΠΣ) του Τμήματος ΔΕΣ διακρίνεται για τον διεπιστημονικό του χαρακτήρα, καθώς το πρόγραμμα σπουδών αποτελείται από μαθήματα με διαφορετικά επιστημονικά πεδία αναφοράς. Οι εφαρμοζόμενες διδακτικές μέθοδοι και τεχνικές μάθησης διαφοροποιούνται τόσο λόγω της πολυμορφίας των αντικειμένων όσο και λόγω των εξειδικευμένων αναγκών που απορρέουν από το έτος σπουδών στο οποίο εντάσσεται κάθε μάθημα, από το περιεχόμενο και τους διδακτικούς στόχους και από το υπόβαθρο και τις εμπειρίες των φοιτητών/τριών. Η φοιτητοκεντρική προσέγγιση προωθείται στο σύνολο των δραστηριοτήτων που ενσωματώνονται στο ΠΠΣ, προκειμένου οι φοιτητές/τριες να διασφαλίσουν τις δεξιότητες και τις ικανότητες που απαιτούνται για την επιτυχή μελλοντική ένταξή τους στην επαγγελματική και την οικονομική ζωή, να ενισχύσουν την ανεξαρτησία και την αυτόνομη σκέψη τους, και να είναι σε θέση να επιδεικνύουν υπευθυνότητα αναφορικά με τις σπουδές τους.

Στο ΠΠΣ του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών λειτουργούν δύο κατευθύνσεις εξειδίκευσης: α) Πολιτικές Σπουδές και Διπλωματία και β) Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Οικονομικές Σπουδές. Το Πτυχίο που απονέμει το Τμήμα είναι ενιαίο. Η επιλογή της κατεύθυνσης εξειδίκευσης γίνεται κατά το εαρινό εξάμηνο του τρίτου έτους. Στις αρχές του Στ' Εξαμήνου κάθε φοιτητής δηλώνει γραπτώς στην Γραμματεία του Τμήματος την κατεύθυνση εξειδίκευσης που θα ακολουθήσει.

Η ύλη όλων των μαθημάτων είναι ορθολογικά κατανομημένη και λαμβάνει υπόψη το μαθησιακό επίπεδο των φοιτητών κατά την έναρξη του εξαμήνου, καθώς και τις εργατώρες που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων του μαθήματος. Μέλημα του Τμήματος υπήρξε εξαρχής (και παραμένει) η ισομερής κατανομή του φόρτου εργασίας σε όλα τα μαθήματα, ώστε η συμμετοχή των φοιτητών σε αυτά να είναι ισόρροπη και η επιλογή να γίνεται με βάση το ενδιαφέρον τους για τα περιεχόμενα του κάθε μαθήματος και όχι με βάση την τυχόν λιγότερη εργασία που δήθεν απαιτείται κατά τη διάρκεια του εξαμήνου για την επιτυχία στις τελικές εξετάσεις. Σε κάθε

μάθημα του ΔΕΣ πραγματοποιούνται ανά εξάμηνο 13 εβδομαδιαίες διαλέξεις τριώρης διάρκειας (είτε αυτοτελών παραδόσεων, ή παραδόσεων και φροντιστηρίου, ή παραδόσεων και εργαστηρίου/ασκήσεων)· σε κάθε μάθημα αποδίδονται 5 πιστωτικές μονάδες ECTS. Η ορθολογική αυτή κατανομή επιτρέπει την ισότιμη αντιμετώπιση όλων των μαθημάτων από τους φοιτητές και αποτρέπει διακρίσεις μεταξύ υποτιθέμενων “σημαντικών” και “λιγότερο σημαντικών” μαθημάτων. Στις ξένες γλώσσες αποδίδονται 2 πιστωτικές μονάδες. Η διπλωματική εργασία ισοδυναμεί με δέκα (10) πιστωτικές μονάδες ECTS. Η πρακτική άσκηση στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus ισοδυναμεί με ένα μάθημα του ΠΣ για το οποίο δεν καταχωρείται βαθμός παρά μόνο ο χαρακτηρισμός «επιτυχής» ή «ανεπιτυχής», ενώ του αποδίδονται 5 πιστωτικές μονάδες.

Η πρακτική άσκηση σε συνεργασία με το Γραφείο Πρακτικής Άσκησης του Πανεπιστημίου, καταχωρείται ως πρόσθετη δραστηριότητα στο Συμπλήρωμα Διπλώματος (Diploma Supplement). Για την απόκτηση του Πτυχίου ο φοιτητής θα πρέπει να εξετασθεί επιτυχώς σε 50 ή 52 μαθήματα. Ο φοιτητής περατώνει υποχρεωτικά τον πρώτο κύκλο σπουδών του και του απονέμεται ως τίτλος σπουδών το Πτυχίο του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, μόλις συγκεντρώσει διακόσιες σαράντα οκτώ (248) πιστωτικές μονάδες ECTS και έχει ολοκληρώσει την επιτυχή εξέτασή του στα 52 μαθήματα ή στα 50 μαθήματα και την προαιρετική πτυχιακή εργασία.

3.1.1 Αλλαγές στο Πρόγραμμα Σπουδών

Για την τροποποίηση του ΠΠΣ λαμβάνονται υπόψη από το Τμήμα η ακαδημαϊκή φυσιολογία του (ιστορία, επιστημονικό πεδίο, σκοπός, διδακτικό προσωπικό, προοπτικές), ο προσανατολισμός του ΠΠΣ (εκπαιδευτικός, επιστημονικός, επαγγελματικός), αλλά και οι προσδοκίες των φοιτητών του Τμήματος, που εκφράζονται στα μέλη της Επιτροπής ΠΠΣ και μέσω των αντιπροσώπων τους στη Συνέλευση του ΤΔΕΣ.

Κεντρική προτεραιότητα, τόσο για την εισαγωγή αλλαγών στο περιεχόμενο των μαθημάτων, όσο και για προσθήκες ή αντικαταστάσεις των μαθημάτων που προσφέρει η κάθε κατεύθυνση σπουδών του ΠΠΣ, είναι ο συντονισμός με τις πρόσφατες εξελίξεις στην έρευνα. Η παρακολούθηση των νέων ερευνητικών δεδομένων οδηγεί στη διεύρυνση ή την τροποποίηση του γνωστικού αντικειμένου συγκεκριμένων

μαθημάτων, στην εισαγωγή νέων μεθοδολογικών προσεγγίσεων στην παρουσίαση της ύλης και στη συνεχή βιβλιογραφική ενημέρωση. Δεύτερο σημαντικό κριτήριο στην αναθεώρηση του ΠΠΣ αποτελεί η προσαρμογή στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της κοινωνίας, που οδηγεί στην ανάγκη για σταδιακή ένταξη νέων γνώσεων και ανάπτυξη δεξιοτήτων οι οποίες μπορούν να είναι χρήσιμες στη σημερινή αγορά εργασίας. Τρίτο σημαντικό κριτήριο για τον σχεδιασμό των αλλαγών στο ΠΠΣ είναι η ενίσχυση των θετικών στοιχείων της διδασκαλίας και εν γένει η διαρκής βελτίωση του μαθησιακού περιβάλλοντος των φοιτητών ούτως ώστε να είναι ορθολογική η κατανομή του όγκου εργασίας και να ευοδώνεται η απρόσκοπτη πορεία ολοκλήρωσης των σπουδών τους.

Το ΠΠΣ επικαιροποιείται κατά το εαρινό εξάμηνο με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος μετά από εισήγηση της Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών. Συγκεκριμένα, η ΕΠΣ παρακολουθεί, ελέγχει και αναμορφώνει το ΠΠΣ σύμφωνα με τις τρέχουσες εξελίξεις στα γνωστικά αντικείμενα που θεραπεύει το ΔΕΣ τόσο μέσα από διαβούλευση με τα υπόλοιπα μέλη ΔΕΠ, όσο και λαμβάνοντας υπόψη τις προσδοκίες/επιθυμίες των φοιτητών του ΔΕΣ. Η εισηγητική έκθεση της ΕΠΣ συζητείται στη Συνέλευση, η οποία αποφασίζει σχετικά με την τροποποίηση του Προγράμματος Σπουδών. Η αναπροσαρμογή των περιεχομένων των μαθημάτων υλοποιείται ατομικά από κάθε διδάσκοντα, σε συνεννόηση με τα υπόλοιπα μέλη της οικείας κατεύθυνσης σπουδών, ώστε να αποφεύγονται τυχόν αλληλεπικαλύψεις και να εξασφαλίζεται η ομαλή ροή και εξέλιξη του ΠΣ.

Το προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών αναμορφώθηκε και επικαιροποιήθηκε το 2018 (με την υπ' αριθμ. 18/14.06.2018 συνεδρίαση της Συνέλευσης του Τμήματος, Θέμα 1ο). Το πρόγραμμα τροποποιήθηκε ώστε να ανταποκρίνεται στις νέες εκπαιδευτικές, επιστημονικές ανάγκες και να παρέχει γνώσεις χρήσιμες στην επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων. Για την επικαιροποίηση λήφθηκαν υπόψη προγράμματα σπουδών πανεπιστημίων του εξωτερικού, και οι νέες επιστημονικές τάσεις. Κατά το έτος αναφοράς 2020-2021 εισήχθησαν 3 νέα μαθήματα βάση απόφασης της γενικής συνέλευσης: “Η Ορθόδοξη Εκκλησία Στον Ψυχρό Πόλεμο Και Στο Σύγχρονο Διεθνές Σύστημα”, “Μεταναστευτική Πολιτική”, και “Προεκλογικές Εκστρατείες Και Πολιτική Διαφήμιση”. Επίσης, είχαμε αλλαγή ονομασίας του μαθήματος “Πολιτική Ανάλυση Και Συμπεριφορά” σε “Πολιτική Και Εκλογική Συμπεριφορά”, ενώ καταργήθηκαν τα μαθήματα “Εκλογική Συμπεριφορά” και “Διεθνής Χρηματοοικονομική Διαχείριση”.

3.1.2 Κανονισμός Σπουδών

Η αναθεώρηση του κανονισμού σπουδών ανήκει, ως αρμοδιότητα, στη Συνέλευση του Τμήματος. Ο Κανονισμός λειτουργίας του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών είναι δημοσιευμένος στο ΦΕΚ 1887/τ.Β´/28-05-2019. Οι ενδιαφερομένοι/ες φοιτητές/τριες έχουν πρόσβαση στον Κανονισμό μέσα από την ιστοσελίδα του Τμήματος.¹ Ο Κανονισμός επικαιροποιήθηκε τον Μάιο του 2019, βάσει της απόφασης της υπ’ αριθμ. 11/29.03.2019 συνεδρίασης της Συνέλευσης του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών (Θέμα 1ο, «Συζήτηση και λήψη απόφασης επί του σχεδίου Κανονισμού Προπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος») και της απόφασης της υπ’ αριθμ. 19/22.04.2019 συνεδρίασης της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Η εξέλιξη του αριθμού των νεο-εισερχομένων προπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος ΔΕΣ παρουσιάζει αυξομειώσεις τα τελευταία χρόνια. Ο Πίνακας 4 παρουσιάζεται αναλυτικά τον αριθμό εισαχθέντων ανά ακαδημαϊκό έτος και ανά κατηγορία εισαγωγής. Επιπρόσθετα, ο Πίνακας 4 δίνει στις δύο τελευταίες γραμμές του την βάση εισαγωγής από τις εισαγωγικές εξετάσεις, όπως επίσης και τη μέση σειρά προτίμησης ανά ακαδημαϊκό έτος.

Πίνακας 4. Εξέλιξη νεο-εισερχομένων προπτυχιακών φοιτητών

Εισαχθέντες με:	2020-21	2019-20	2018-19	2017-18
Εισαγωγικές εξετάσεις	163	171	164	156
Κατατακτήριες εξετάσεις	10	21	20	24
Μετεγγραφές κοινωνικά κριτήρια	16	9	14	10
Αλλοδαποί φοιτητές	5	3	4	4
Άλλες κατηγορίες	1	5	0	2
Σύνολο	195	209	202	196
Βάση εισαγωγής	17.635	16.937	12.738	12.878
Μέση σειρά προτίμησης	2	2	3	2.5

Η εξέλιξη του αριθμού των αποφοίτων του προγράμματος προπτυχιακών σπουδών, όπως δίνεται στον Πίνακα 5, καταδεικνύει ότι μικρός αριθμός φοιτητών παίρνει πτυχίο ακριβώς στα 4 χρόνια, αν και το γεγονός αυτό αποτελεί γενικότερο φαινόμενο στην ελληνική ανώτατη εκπαίδευση. Η μεγάλη πλειοψηφία των φοιτητών λαμβάνει το πτυχίο της στο έβδομο έτος και ακολουθούν το πέμπτο και το έκτο έτος.

¹ Βλέπε <https://www.uom.gr/ies/kanonismos-leitoyrgias-toy-proptyxiakoy-programmatos-spydon>

Να σημειωθεί ότι το τμήμα ΔΕΣ αναλαμβάνει δράσεις για την αποφυγή της λιμνάζουσας φοίτησης, όπως η παροχή συμβουλευτικής, και η ενδυνάμωση της υποστήριξης των φοιτητών.

Πίνακας 5. Απόφοιτοι και διάρκεια φοίτησης

Απόφοιτοι	2020-21	2019-20	2018-19	2017-18
Στα 4 έτη (γυναίκες) [άντρες]	(24) [29]	(8) [12]	(13) [4]	(6) [6]
Στα 5 έτη (γυναίκες) [άντρες]	(39) [27]	(26) [17]	(24) [16]	(23) [10]
Στα 6 έτη (γυναίκες) [άντρες]	(26) [24]	(12) [16]	(24) [24]	(14) [10]
> από 6 έτη (γυναίκες) [άντρες]	(51) [32]	(20) [18]	(15) [12]	(21) [8]
Σύνολο	252	129	132	98

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2020-2021 και σε προπτυχιακό επίπεδο αξιοποιήθηκαν σε σημαντικό βαθμό τα ευρωπαϊκά προγράμματα ανταλλαγής φοιτητών: 13 φοιτητές του τμήματος φοίτησαν σε άλλο Α.Ε.Ι. ή σε τμήμα πανεπιστημίου του εξωτερικού, ενώ αντίστροφα 7 φοιτητές πανεπιστημίων της αλλοδαπής φοίτησαν στο τμήμα. Η παραπάνω κινητικότητα οφείλεται στο πρόγραμμα ERASMUS +. Η παραπάνω πληροφορία παρουσιάζεται στον **Πίνακα 6**. Επίσης, το τμήμα στοχεύει στην αύξηση των παρεχόμενων μαθημάτων στην αγγλική γλώσσα για να ενισχύσει την προσέλκυση εισερχόμενων φοιτητών από την αλλοδαπή.

Πίνακας 6. Κινητικότητα και Διεθνοποίηση Φοιτητών

Φοιτητές	2020-21	2019-20	2018-19	2017-18
Σε ΑΕΙ αλλοδαπής (εντός κανονικής διάρκειας)	7	17	2	0
Σε ΑΕΙ αλλοδαπής (πέραν κανονικής διάρκειας)	6	9	6	0
Από άλλο τμήμα της Αλλοδαπής	7	10	12	12
Εισερχόμενοι φοιτητές ERASMUS+	7	13	14	12
Εξερχόμενοι φοιτητές ERASMUS+	13	11	27	31

Το Τμήμα έχει θεσμοθετήσει τη δυνατότητα των φοιτητών του να πραγματοποιούν πρακτική άσκηση. Στον **Πίνακα 7** διαπιστώνεται ότι κατά το ακαδημαϊκό έτος 2020-2021 36 φοιτητές του τμήματος ολοκλήρωσαν την πρακτική τους άσκηση, αριθμός ο οποίος παρουσιάζεται αυξημένος σε σχέση με τα προηγούμενα ακαδημαϊκά έτη.

Πίνακας 7. Πρακτική Άσκηση Φοιτητών

Κατηγορίες	2020-21	2019-20	2018-19	2017-18
Υποχρεωτική πρακτική άσκηση	Όχι	Όχι	Όχι	Όχι
Υποστήριξη πρακτικής άσκησης	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
Φοιτητές που ολοκλήρωσαν την πρακτική άσκηση	36	18	25	53
Ποσοστό αμειβομένων φοιτητών	100%	100%	100%	100%
Διάρκεια πρακτικής άσκησης (σε μήνες)	6	3	3	3

Επίσης, στο πλαίσιο της ενίσχυσης της φοιτητοκεντρικής εκπαιδευτικής διαδικασίας έχει υιοθετηθεί από το τμήμα η διαδικασία διαχείρισης παραπόνων των φοιτητών. Η συγκεκριμένη διαδικασία αφορά σε όλα τα παράπονα που άπτονται της ποιότητας των παρεχόμενων από το τμήμα πάνω σε θέματα εκπαιδευτικών - διοικητικών υπηρεσιών. Οι φοιτητές υποβάλλουν τα παράπονά τους στη γραμματεία του τμήματος. Τέλος, να σημειωθεί ότι το τμήμα ορίζει συμβούλους σπουδών, οι οποίοι συμβουλεύουν τους φοιτητές σχετικά με ακαδημαϊκά θέματα.

3.1.3. Δημοσιοποίηση Πληροφοριών

Το Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας δημοσιοποιεί τις πληροφορίες για τις εκπαιδευτικές του δραστηριότητες με άμεσο και προσβάσιμο τρόπο και μεριμνά για τη σαφήνεια, την επικαιροποίηση και την αντικειμενικότητά τους. Οι κύριοι πυλώνες επικοινωνίας του Τμήματος με τους φοιτητές του, την ακαδημαϊκή κοινότητα, αλλά και το ευρύτερο κοινό είναι:

1) Η ιστοσελίδα του Τμήματος και του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, όπου ο φοιτητής μπορεί να εντοπίσει πληροφορίες για: τα νέα του Τμήματος, το ακαδημαϊκό προσωπικό (βιογραφικά, δημοσιεύσεις, σπουδές κ.ά.), τη γραμματεία, το πρόγραμμα σπουδών, συνοπτικές περιγραφές μαθημάτων (περιεχόμενο, αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα κ.ά.), τις κατατακτήριες εξετάσεις, το πρόγραμμα Erasmus+ του Τμήματος (Συνεργαζόμενα Ιδρύματα), την εξωτερική έκθεση αξιολόγησης του Τμήματος, το ωρολόγιο πρόγραμμα, το πρόγραμμα εξετάσεων, τον οδηγό σπουδών, τις δυνατότητες απασχόλησης των πτυχιούχων, πληροφορίες για τα συγγράμματα και για την επικοινωνία με το Τμήμα, τα μέλη ΔΕΠ, τη Γραμματεία κ.ά.

2) Η υπηρεσία CoMPUs η οποία είναι ένα ολοκληρωμένο σύστημα Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης, η οποία προσφέρει στο εκπαιδευτικό προσωπικό τη δυνατότητα να εντάσσει τα μαθήματα που διδάσκει και να προσφέρει το αναγκαίο εκπαιδευτικό υλικό

(σημειώσεις, εκφωνήσεις και απαντήσεις ασκήσεων, ανακοινώσεις κ.ά.). Επίσης, στο Compu οι φοιτητές δύνανται να αναρτούν τις εργασίες τους. Η πλατφόρμα διευκολύνει το εκπαιδευτικό έργο και απευθύνεται στους διδάσκοντες και τους φοιτητές του Τμήματος.

3) Η υπηρεσία Students' Web. Μέσω της υπηρεσίας αυτής οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα να εξυπηρετούνται λαμβάνοντας ενημέρωση για το πρόγραμμα σπουδών, τα μαθήματα που έχουν δηλώσει και τις βαθμολογίες τους και να υποβάλλουν αιτήσεις για έκδοση πιστοποιητικών. Επιπλέον, έχουν τη δυνατότητα να υποβάλλουν ηλεκτρονικά τις δηλώσεις μαθημάτων κατά την οριζόμενη περίοδο. Στο Student's Web αναρτώνται ανακοινώσεις σχετικά με την καθημερινή λειτουργία του Τμήματος, τη διεξαγωγή μαθημάτων, πιθανές αλλαγές στο ωρολόγιο πρόγραμμα, εκδηλώσεις στο Τμήμα κ.ά. Την ευθύνη για την ενημέρωση του Student's Web έχει η Γραμματεία του Τμήματος.

4) Κοινωνικά δίκτυα των φορέων ακαδημαϊκών δραστηριοτήτων του Τμήματος. Ειδικότερα, μέσω των ιστοσελίδων που διατηρούν το Ινστιτούτο Διεθνών, Ευρωπαϊκών και Αμυντικών Αναλύσεων, η Έδρα Unesco Διαπολιτισμικής Πολιτικής, η Έδρα Unesco Γυναίκες Ειρήνη και Ασφάλεια, η Έδρα Jean Monnet New Dimensions on EU Legal Studies, η Έδρα Jean Monnet EU Budgetary Governance and Audit, η Έδρα “Θουκυδίδης”, το Κέντρο Αριστείας Jean Monnet Research On Crucial Issues of European Integration, το Εργαστήριο Διακυβέρνησης και Τεχνολογίας Πληροφορικής και Επικοινωνιών, οι φοιτητές, αλλά και άλλοι ενδιαφερομένοι μπορούν να λαμβάνουν πληροφορίες για τις δραστηριότητες των φορέων του Τμήματος. Οι διευθυντές των Εργαστηρίων και αντίστοιχα οι κάτοχοι των Εδρών είναι αρμόδιοι για την πληρότητα, την εγκυρότητα και την επικαιροποίηση των πληροφοριών στις ιστοσελίδες και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

3.2. Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2020-2021 συνεχίστηκε η λειτουργία των περισσότερων προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών που είχαν δημιουργηθεί κατά τα προηγούμενα ακαδημαϊκά έτη στο πλαίσιο της ενίσχυσης του Τμήματος σε επίπεδο εξωστρέφειας, εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων υψηλής εξειδίκευσης και ανταπόκρισης στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Στον αντίποδα, έπαψαν να λειτουργούν τα προγράμματα “Ευρωπαϊκές Σπουδές στις Διεθνείς Υπηρεσίες και

Συναλλαγές” και “Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και Διακυβέρνηση”. Οι στόχοι, το πρόγραμμα σπουδών και οι εγκεκριμένοι κανονισμοί λειτουργίας περιγράφονται αναλυτικότερα στο σχετικό επισυναπτόμενο υλικό της τρέχουσας έκθεσης. Στον παρακάτω Πίνακα 8 απεικονίζονται τα μεταπτυχιακά προγράμματα κατά το ακαδημαϊκό έτος 2020-2021.

Πίνακας 8. ΠΜΣ Τμήματος ΔΕΣ

A/A	ΠΜΣ
1	Διεθνείς Σπουδές
2	Διεθνείς Σχέσεις και Ασφάλεια
3	Διεθνής Δημόσια Διοίκηση (MA International Public Administration)
4	Ευρωπαϊκές Πολιτικές Νεολαίας, Επιχειρηματικότητας Εκπαίδευσης και Πολιτισμού

3.2.1. ΠΜΣ Διεθνείς Σπουδές

Το ΠΜΣ ιδρύθηκε στις 5.09.2014 και η τελευταία αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών έγινε το 2018 (ΦΕΚ επανίδρυσης 3750/2018). Στο ΠΜΣ προσφέρονται δύο κατευθύνσεις και για την ολοκλήρωσή του απαιτείται η επιτυχής ολοκλήρωση 8 μαθημάτων και η εκπόνηση διπλωματικής εργασίας. Η ολοκλήρωση του προγράμματος αποδίδει 90 πιστωτικές μονάδες ECTS. Στο ΠΜΣ η ελάχιστη διάρκεια σπουδών είναι 3 ακαδημαϊκά εξάμηνα και οι εισακτέοι για το 2020-2021 ήταν 38. Το πλήθος των συνολικά εγγεγραμμένων ενεργών φοιτητών για το 2020-2021 ήταν 137, ενώ κατά το ίδιο έτος αποφοίτησαν 64 φοιτητές. Από το σύνολο των προσφερόμενων μαθημάτων 8 είναι υποχρεωτικά και 10 είναι επιλογής (υποχρεωτικώς επιλεγόμενα και ελεύθερες επιλογές). Όλα τα παραπάνω μαθήματα αξιολογούνται από τους φοιτητές. Για τη λήψη μεταπτυχιακού διπλώματος ο φοιτητής πρέπει σε καθένα από τα δύο πρώτα εξάμηνα (ανεξάρτητα αν πρόκειται για το χειμερινό ή το εαρινό εξάμηνο) να παρακολουθήσει εβδομαδιαίως 12 ώρες θεωρητικών μαθημάτων επί 13 εβδομάδες και στο τρίτο εξάμηνο να εκπονήσει διπλωματική εργασία, ενώ δεν απαιτείται πρακτική άσκηση. Για το 2020-2021 δεν υπήρξε κινητικότητα των φοιτητών του ΠΜΣ (μέσω του Erasmus+), ενώ υπήρξαν 2 εξερχόμενοι φοιτητές από κινητικότητα. Τέλος, στο παραπάνω ΠΜΣ διδάσκουν 18 μέλη ΔΕΠ. Ο οδηγός σπουδών, όπως και ο κανονισμός σπουδών περιλαμβάνονται στο παράρτημα της παρούσας Έκθεσης.

3.2.2. ΠΜΣ Διεθνείς Σχέσεις και Ασφάλεια

Το συγκεκριμένο μεταπτυχιακό πρόγραμμα ιδρύθηκε στις 7.11.2014 και αποτελεί ένα διατμηματικό εγχείρημα, στο οποίο συμμετέχουν από κοινού τα Τμήματα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών και Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και πραγματοποιείται σε συνεργασία με την Ανώτατη Διακλαδική Σχολή Πολέμου (Α.ΔΙ.Σ.ΠΟ.). Το πρόγραμμα προσφέρεται αποκλειστικά σε σπουδαστές της Α.ΔΙ.Σ.ΠΟ. και αποσκοπεί στην προαγωγή της γνώσης και την ανάπτυξη της έρευνας στο χώρο των Διεθνών Σχέσεων, της Διεθνούς Ασφάλειας και των Διεθνών Οργανισμών. Απώτερο στόχο του ΠΜΣ αποτελεί η εξασφάλιση υψηλού βαθμού ακαδημαϊκής εξειδίκευσης για τους αποφοίτους της Α.ΔΙ.Σ.ΠΟ., ώστε να καταστούν ικανοί να προωθούν την αναβάθμιση και τη συνεχή βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχουν και της συνολικής λειτουργίας της άμυνας και της ασφάλειας, και να συμβάλουν στη βελτίωση της οργάνωσης, της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας στους τομείς επιχειρησιακής σχεδίασης, χάραξης πολιτικής εθνικής ασφαλείας, και σχεδίασης διακλαδικής στρατηγικής. Οι μεταπτυχιακές σπουδές ολοκληρώνονται σε 13 μήνες εκ των οποίων οι 3 μήνες διατίθενται για τη συγγραφή της διπλωματικής εργασίας. Για την ολοκλήρωση του προγράμματος απαιτείται η επιτυχής ολοκλήρωση 8 μαθημάτων και η εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας.

Οι εισακτέοι για το 2020-2021 ήταν 68. Το πλήθος των συνολικά εγγεγραμμένων ενεργών φοιτητών για το 2020-2021 ήταν 68, ενώ κατά το ίδιο έτος αποφοίτησαν 60 φοιτητές. Όλα τα προσφερόμενα μαθήματα (8) είναι υποχρεωτικά. Σε όλα τα μαθήματα πραγματοποιείται αξιολόγηση από τους φοιτητές. Για τη λήψη μεταπτυχιακού διπλώματος ο φοιτητής πρέπει στο πρώτο και το δεύτερο εξάμηνο (ανεξάρτητα αν πρόκειται για το χειμερινό ή το εαρινό εξάμηνο) να παρακολουθήσει εβδομαδιαίως 12 ώρες θεωρητικών μαθημάτων επί 13 εβδομάδες και στους τρεις τελευταίους μήνες (με δυνατότητα τρίμηνης παράτασης) να εκπονήσει διπλωματική εργασία, ενώ δεν απαιτείται πρακτική άσκηση. Για το 2020-2021 δεν υπήρξε κινητικότητα των φοιτητών (μέσω του Erasmus+) ούτε συμμετοχή σε κάποιο είδος πρακτικής άσκησης. Τέλος, στο παραπάνω ΠΜΣ διδάσκουν 11 μέλη ΔΕΠ. Ο οδηγός σπουδών, όπως και ο κανονισμός σπουδών περιλαμβάνονται στο παράρτημα της παρούσας Έκθεσης.

3.2.3. ΠΜΣ Διεθνής Δημόσια Διοίκηση

Το ΠΜΣ ιδρύθηκε στις 16.10.2014 και η τελευταία αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών έγινε το 2018 (ΦΕΚ επανίδρυσης 2551/2018). Για την ολοκλήρωσή του απαιτείται η επιτυχής ολοκλήρωση 11 μαθημάτων και η εκπόνηση διπλωματικής εργασίας. Η ολοκλήρωση του προγράμματος αποδίδει 90 πιστωτικές μονάδες ECTS. Στο ΠΜΣ η ελάχιστη διάρκεια σπουδών είναι 3 ακαδημαϊκά εξάμηνα και οι εισακτέοι για το 2020-2021 ήταν 11. Το πλήθος των συνολικά εγγεγραμμένων ενεργών φοιτητών για το 2020-2021 ήταν 49, ενώ κατά το ίδιο έτος αποφοίτησαν 23 φοιτητές. Στο πρόγραμμα σπουδών του ακαδ. έτους 2020-2021 προσφέρθηκαν συνολικά 11 μαθήματα. Όλα τα παραπάνω μαθήματα αξιολογούνται από τους φοιτητές. Για τη λήψη μεταπτυχιακού διπλώματος ο φοιτητής πρέπει σε καθένα από τα δύο πρώτα εξάμηνα (ανεξάρτητα αν πρόκειται για το χειμερινό ή το εαρινό εξάμηνο) να παρακολουθήσει εβδομαδιαίως 12 ώρες θεωρητικών μαθημάτων επί 13 εβδομάδες και στο τρίτο εξάμηνο να εκπονήσει διπλωματική εργασία, ενώ δεν απαιτείται πρακτική άσκηση. Για το 2020-2021 2 εισερχόμενοι φοιτητές (μέσω του Erasmus+). Τέλος, στο παραπάνω ΠΜΣ διδάσκουν 10 μέλη ΔΕΠ (8 εσωτερικοί και 2 εξωτερικοί). Ο οδηγός σπουδών, όπως και ο κανονισμός σπουδών περιλαμβάνονται στο παράρτημα της παρούσας Έκθεσης.

3.2.4. Ευρωπαϊκές Πολιτικές Νεολαίας, Επιχειρηματικότητας, Εκπαίδευσης και Πολιτισμού

Το ΠΜΣ ιδρύθηκε στις 12.08.2008 και η τελευταία αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών έγινε το 2019 (ΦΕΚ επανίδρυσης 2971/2019). Για την ολοκλήρωσή του απαιτείται η επιτυχής ολοκλήρωση 8 μαθημάτων και η εκπόνηση διπλωματικής εργασίας. Η ολοκλήρωση του προγράμματος αποδίδει 90 πιστωτικές μονάδες ECTS. Στο ΠΜΣ η ελάχιστη διάρκεια σπουδών είναι 3 ακαδημαϊκά εξάμηνα και οι εισακτέοι για το 2020-2021 ήταν 26. Το πλήθος των συνολικά εγγεγραμμένων ενεργών φοιτητών για το 2020-2021 ήταν 65, ενώ κατά το ίδιο έτος αποφοίτησαν 8 φοιτητές. Για το 2020-2021 προσφέρθηκαν 6 υποχρεωτικά και 11 επιλογής μαθήματα. Όλα τα παραπάνω μαθήματα αξιολογούνται από τους φοιτητές. Για τη λήψη μεταπτυχιακού διπλώματος ο φοιτητής πρέπει σε καθένα από τα δύο πρώτα εξάμηνα (ανεξάρτητα αν πρόκειται για το εαρινό ή το χειμερινό εξάμηνο) να παρακολουθήσει εβδομαδιαίως 12 ώρες θεωρητικών μαθημάτων επί 13 εβδομάδες και στο τρίτο εξάμηνο να εκπονήσει διπλωματική εργασία, ενώ δεν απαιτείται πρακτική άσκηση. Για το 2020-2021 δεν

υπήρξε κινητικότητα των φοιτητών του ΠΜΣ (μέσω του Erasmus+) ούτε συμμετοχή σε κάποιο είδος πρακτικής άσκησης. Τέλος, στο παραπάνω ΠΜΣ διδάσκουν 14 μέλη ΔΕΠ. Ο οδηγός σπουδών, όπως και ο κανονισμός σπουδών περιλαμβάνονται στο παράρτημα της παρούσας Έκθεσης.

3.3. Διδακτορικές και Μεταδιδακτορικές Σπουδές

Ο τρίτος κύκλος σπουδών της ανώτερης εκπαίδευσης περιλαμβάνει την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής και ολοκληρώνεται με την απονομή Διδακτορικού Διπλώματος. Το Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών (ΔΕΣ) ως αυτοδύναμο Τμήμα του Πανεπιστημίου Μακεδονίας απονέμει διδακτορικούς τίτλους σπουδών. Η δομή, η οργάνωση, η λειτουργία και η αξιολόγηση του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών (ΠΔΣ) του Τμήματος ΔΕΣ του Πανεπιστημίου Μακεδονίας διέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία και από τις διατάξεις του σχετικού κανονισμού διδακτορικών σπουδών, ο οποίος είναι διαθέσιμος στον ιστοσελίδα του Τμήματος.² Οι διατάξεις του κανονισμού εξειδικεύουν και συμπληρώνουν το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τις Διδακτορικές Σπουδές και ενσωματώνουν τις σχετικές αποφάσεις των αρμόδιων συλλογικών οργάνων του Τμήματος ΔΕΣ. Η απόκτηση του Διδακτορικού Διπλώματος διέπεται από τα άρθρα 38 έως και 45 του Ν. 4485/2017.

Η τελευταία αναμόρφωση του κανονισμού Διδακτορικών Σπουδών έγινε με απόφαση της υπ' αριθμ. 13/22.03.2018 συνεδρίασης της Συνέλευσης του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών και με απόφαση της υπ' αριθμ. 36/22.06.2018 συνεδρίασης της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Σύμφωνα με τον κανονισμό Διδακτορικών Σπουδών του Τμήματος (ΦΕΚ 3556/τ.Β'/22.08.2018), για την εισαγωγή στο πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών, οι υποψήφιοι θα πρέπει να έχουν όλα τα τυπικά προσόντα που προβλέπει η σχετική νομοθεσία.

Το Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών παρέχει εξειδίκευση στα γνωστικά πεδία του Τμήματος ΔΕΣ, καθώς και σε ορισμένες περιπτώσεις σε συγγενή ή συνδυασμένα πεδία που διδάσκονται σε άλλα Τμήματα του Πανεπιστημίου. Σκοπός του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών είναι η εξασφάλιση επιστημονικής επάρκειας, η εξειδίκευση και η καλλιέργεια υψηλού επιπέδου δεξιοτήτων και γνώσεων στα γνωστικά αντικείμενα που θεραπεύονται στο Τμήμα, πρωτίστως δε η προώθηση

---

² <https://www.uom.gr/ies/kanonismos-didaktorikon-spoydon>

της έρευνας στα αντίστοιχα επιστημονικά πεδία. Οι Διδακτορικές Σπουδές αποβλέπουν στην εκπόνηση υψηλού επιπέδου επιστημονικής έρευνας, καθώς και στην ανάπτυξη επιστημονικού ερευνητικού δυναμικού για την προαγωγή της επιστήμης και την εξέλιξη των εφαρμογών στο πεδίο των Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών.

Στόχος είναι οι υποψήφιοι διδάκτορες του Τμήματος ΔΕΣ να παράγουν πρωτότυπη και καινοτόμο επιστημονική έρευνα σε όλους τους τομείς/αντικείμενα που θεραπεύει το Τμήμα, ώστε μετά τη λήψη του διδακτορικού διπλώματος να είναι σε θέση να στελεχώσουν Πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα, επιχειρήσεις και οργανισμούς ιδιωτικού και δημόσιου τομέα στην Ελλάδα και διεθνώς. Επιπλέον, το Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών, εκτός από τη συμβολή του στην ποιοτική και ποσοτική βελτίωση της ερευνητικής παραγωγής, στοχεύει στην προαγωγή του ακαδημαϊκού κύρους και στην επίτευξη διεθνών ακαδημαϊκών διακρίσεων.

Μετά από σχετική δημόσια πρόσκληση του Τμήματος (αναρτάται στην ιστοσελίδα του Τμήματος δύο φορές ανά έτος), οι υποψήφιοι υποβάλλουν στη Γραμματεία Διδακτορικών Σπουδών του Τμήματος όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά (αίτηση, βιογραφικό, τίτλους σπουδών κ.ά.) και ερευνητική πρόταση με έκταση έως 20 σελίδες, η οποία συντάσσεται σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές που αναλύονται στον κανονισμό. Στην ίδια πρόταση οι υποψήφιοι πρέπει να δηλώσουν τη δέσμευσή τους να ανταποκριθούν πλήρως στις απαιτήσεις του κανονισμού και στις υποχρεώσεις τους έναντι του Τμήματος ΔΕΣ (π.χ. παρουσία στο Πανεπιστήμιο). Οι υποψήφιοι στο υπόμνημα και στις συνεντεύξεις, θα πρέπει να καταδείξουν ότι έχουν θεωρητική και μεθοδολογική επάρκεια που θα τους επιτρέψει να αρχίσουν και να ολοκληρώσουν μια διδακτορική έρευνα. Στην αίτησή τους οι υποψήφιοι οφείλουν να προτείνουν τον/την επιβλέποντα/πουσα ο οποίος/α κατά την εκτίμησή τους και λόγω γνωστικού αντικειμένου θα ήταν ο/η καταλληλότερος/η για την επίβλεψη της προτεινόμενης διδακτορικής διατριβής, καθώς και τη γλώσσα εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής. Η γλώσσα συγγραφής της διδακτορικής διατριβής μπορεί να είναι η ελληνική, η αγγλική ή η γαλλική.

Η Συνέλευση του Τμήματος, αφού λάβει υπόψη τις αιτήσεις που έχουν υποβληθεί, τις κατηγοριοποιεί με βάση την συνάφεια του ερευνητικού αντικειμένου, και ορίζει μία τριμελή επιτροπή ανά κατηγορία αιτήσεων. Κάθε τριμελής επιτροπή, που αποτελείται από μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, εξετάζει τις αντίστοιχες αιτήσεις και τα συνυποβαλλόμενα έγγραφα και καλεί τους υποψηφίους σε συνέντευξη. Κατόπιν υποβάλλει στη Συνέλευση του Τμήματος αναλυτικό υπόμνημα, στο οποίο αναγράφονται

οι λόγοι για τους οποίους κάθε υποψήφιος πρέπει ή δεν πρέπει να γίνει δεκτός, καθώς και ο προτεινόμενος επιβλέπων, εφόσον αυτός δεν έχει προταθεί από τον υποψήφιο. Η Συνέλευση του Τμήματος, αφού λάβει τη γνώμη του προτεινόμενου επιβλέποντος, τη συνεκτιμά με το υπόμνημα της επιτροπής και εγκρίνει ή απορρίπτει αιτιολογημένα την αίτηση του υποψηφίου. Στην εγκριτική απόφαση ορίζεται και η γλώσσα συγγραφής της διδακτορικής διατριβής.

Πίνακας 9. Στοιχεία Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών

Κατηγορίες	2020-21	2019-20	2018-19	2017-18
Διδάκτορες από την αρχή του Προγράμματος	45	44	41	38
Σύνολο διδακτόρων έτους αναφοράς	1	2	3	2
Μέση διάρκεια σπουδών (έτη)	8	5	5.33	8
Αιτήσεις εκπόνησης διδακτορικής διατριβής	6	13	11	2
Νεοεισαχθέντες υποψήφιοι διδάκτορες (Σύνολο)	6	11	7	2
Οικείο Τμήμα	0	1	0	0
Οικείο Ίδρυμα	0	0	1	0
Άλλο Ίδρυμα	6	10	6	2
Υποψήφιοι διδάκτορες εν ενεργεία	50	45	37	37
Υποψήφιοι διδάκτορες εν ενεργεία με υποτροφία	0	0	2	2
Δημοσιεύσεις σε επιστ. περιοδικά με κριτές	0	6	28	6
Δημοσιεύσεις σε διεθνή συνέδρια με κριτές	0	3	67	23
Πατέντες και ευρεσιτεχνίες	0	0	0	0

Συνολικά, όπως προκύπτει από τον Πίνακα 9 από την έναρξη λειτουργίας του Τμήματος έχουν δοθεί 45 διδακτορικά, ενώ υπάρχει μία μικρή αύξησή των υποψηφίων διδακτόρων του τμήματος από 38 το 2017-2018 σε 45 το 2020-2021. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι η μεγάλη πλειοψηφία των υποψηφίων διδακτόρων δεν προέρχεται από το οικείο Τμήμα, αλλά κυρίως από άλλα πανεπιστημιακά ιδρύματα.

Το Τμήμα ΔΕΣ παρέχει, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και τις κείμενες διατάξεις, και το σχετικό κανονισμό του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, τη δυνατότητα πραγματοποίησης μεταδιδακτορικής έρευνας (Μ.Ε.) στα ερευνητικά ενδιαφέροντα και γνωστικά αντικείμενα των μελών του Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού του, όπως προβλέπεται στον παρόντα Κανονισμό. Η εκπόνηση Μ.Ε. παρέχει εξειδίκευση στο γνωστικό πεδίο του Τμήματος, αλλά και σε συγγενή πεδία.

Βασικοί στόχοι της Μ.Ε. είναι η αξιοποίηση της ερευνητικής εμπειρίας των ερευνητών/τριών από την εκπόνηση της διδακτορικής τους διατριβής, σε νέες επιστημονικές κατευθύνσεις που ενδιαφέρουν το Τμήμα, η ανάπτυξη νέων ερευνητικών περιοχών στο Τμήμα, συναφών με την επιστημονική περιοχή της διατριβής του/της ερευνητή/τριας, η συμβολή στην προσέγγιση ειδικών ερευνητικών προβλημάτων που απασχολούν το Τμήμα, η ενίσχυση επιστημόνων ικανών να συμβάλλουν στην πρόοδο της επιστήμης, της έρευνας και των εφαρμογών. Συγχρόνως αποτελεί για το Τμήμα πηγή ακαδημαϊκού κύρους και συμβάλλει στη διεθνή διάκριση του ερευνητικού έργου του.

Εντός του πλαισίου του κανονισμού Μ.Ε η μεταδιδακτορική έρευνα πρέπει να είναι πρωτότυπη και να συμβάλλει σημαντικά στην επιστημονική γνώση. Η διάρκεια της μεταδιδακτορικής έρευνας δεν μπορεί να είναι μικρότερη των έξι (6) μηνών από την ημερομηνία λήψης της απόφασης της Συνέλευσης του Τμήματος και μεγαλύτερη των δυο (2) ετών. Παράταση της χρονικής διάρκειας της μεταδιδακτορικής έρευνας πέραν των δυο ετών (2) ετών μπορεί να δοθεί μετά από τεκμηριωμένη πρόταση του/της Επιβλέποντος/ουσας για την ολοκλήρωση του ερευνητικού έργου και με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος. Ο/Η Επιβλέπων/ουσα καθοδηγεί την έρευνα του/της ερευνητή/τριας, μεταφέροντας επιστημονική εμπειρία και τεχνογνωσία.

Σε περίπτωση μετακίνησης, εκλογής ή μετάκλησης του/της Επιβλέποντος/ουσας σε άλλο Τμήμα Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος ορίζεται νέος/α Επιβλέπων/ουσα για τον/την ερευνητή/τρια. Σε περίπτωση μη λειτουργικής συνεργασίας μεταξύ ερευνητή/τριας και Επιβλέποντος/ουσας, είναι δυνατή η αλλαγή Επιβλέποντος/ουσας, μετά από απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος, κατόπιν σχετικής αίτησης είτε του/της ερευνητή/τριας είτε του/της Επιβλέποντος/ουσας.

Οι μεταδιδακτορικοί ερευνητές/τριες οφείλουν να συμμετέχουν ενεργά στη διεθνή ακαδημαϊκή κοινότητα, συμμετέχοντας σε διεθνή συνέδρια και σεμινάρια, στοχεύοντας στη διεθνή αναγνώριση της έρευνάς τους με δημοσιεύσεις σε επιστημονικά συνέδρια και περιοδικά με σύστημα κριτών. Για την ολοκλήρωση της μεταδιδακτορικής έρευνας ο/η ερευνητής/τρια σε συνεργασία με τον/την Επιβλέποντα/ουσα υποβάλλει έκθεση περάτωσης της έρευνας στη Συνέλευση του Τμήματος, σύμφωνα με το υπόδειγμα που περιλαμβάνεται στο παράρτημα Γ του παρόντος. Τέλος, Με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος πιστοποιείται η ολοκλήρωση της μεταδιδακτορικής έρευνας και χορηγείται στον/στην ερευνητή/τρια

Πιστοποιητικό Ολοκλήρωσης Μεταδιδακτορικής Έρευνας στο οποίο αναφέρεται το Πανεπιστήμιο, η Σχολή, το Τμήμα, το Όνομα, το Επώνυμο, το Όνομα Πατέρα και ο τόπος καταγωγής του/της ερευνητή/τριας, το γνωστικό αντικείμενο της έρευνας, ο χρόνος διεξαγωγής της και ο/η Επιβλέπων/ουσα. Το Πιστοποιητικό υπογράφεται από τον/την Πρόεδρο του Τμήματος και τον/την Γραμματέα του Τμήματος και δεν αποτελεί τίτλο σπουδών.

4. Εκπαιδευτικό και Διδακτικό έργο

Το Τμήμα ΔΕΣ διακρίνεται για τον διεπιστημονικό του χαρακτήρα, καθώς όλα τα προγράμματα σπουδών (προπτυχιακό και μεταπτυχιακά) αποτελούνται από μαθήματα με διαφορετικά επιστημονικά πεδία αναφοράς. Οι εφαρμοζόμενες διδακτικές μέθοδοι και τεχνικές μάθησης διαφοροποιούνται τόσο λόγω της πολυμορφίας των αντικειμένων όσο και λόγω των εξειδικευμένων αναγκών που απορρέουν από το πρόγραμμα σπουδών στο οποίο εντάσσεται κάθε μάθημα, από το περιεχόμενο και τους διδακτικούς στόχους, και από το υπόβαθρο και τις εμπειρίες των φοιτητών/τριών. Η φοιτητοκεντρική προσέγγιση προωθείται στο σύνολο των δραστηριοτήτων που ενσωματώνονται σε κάθε πρόγραμμα σπουδών, προκειμένου οι φοιτητές/τριες να διασφαλίσουν τις δεξιότητες και τις ικανότητες που απαιτούνται για την επιτυχή ένταξή τους στην επαγγελματική και την οικονομική ζωή στο μέλλον, να ενισχύσουν την ανεξαρτησία και την αυτόνομη σκέψη τους, και να είναι σε θέση να επιδεικνύουν υπευθυνότητα αναφορικά με τις σπουδές τους.

Σημαντικό παράγοντα για τη βελτίωση τόσο του περιεχομένου των μαθημάτων όσο και των εφαρμοζόμενων μεθόδων διδασκαλίας αποτελεί η αξιολόγησή τους από τους/τις φοιτητές/τριες, η οποία βρίσκεται υπό την εποπτεία της ΜΟ.ΔΙ.Π. Η Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας (ΜΟ.ΔΙ.Π) του Πανεπιστημίου Μακεδονίας ορίστηκε σε εφαρμογή του Ν. 3374/2005 και στη συνέχεια σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 80 (παρ. 12γ) του Ν. 4009/2011. Μέσα από τις διαδικασίες της εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης η ΜΟ.ΔΙ.Π έχει ως σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού και του ερευνητικού έργου του Πανεπιστημίου, αλλά και τη διασφάλιση υψηλής ποιότητας υπηρεσιών στο ανθρώπινο δυναμικό του. Η ΜΟ.ΔΙ.Π. είναι αρμόδια ιδίως για την ανάπτυξη συγκεκριμένης στρατηγικής και πολιτικής, καθώς και των απαραίτητων διαδικασιών για τη συνεχή βελτίωση της ποιότητας του έργου και των υπηρεσιών του ιδρύματος στο πλαίσιο του εσωτερικού συστήματος διασφάλισης της ποιότητας του ιδρύματος. Αυτές περιλαμβάνουν την οργάνωση, λειτουργία και συνεχή

βελτίωση του εσωτερικού συστήματος διασφάλισης της ποιότητας του ιδρύματος, το συντονισμό και την υποστήριξη των διαδικασιών αξιολόγησης των ακαδημαϊκών μονάδων και των λοιπών υπηρεσιών του ιδρύματος, και την υποστήριξη των διαδικασιών εξωτερικής αξιολόγησης και πιστοποίησης των προγραμμάτων σπουδών και του εσωτερικού συστήματος διασφάλισης της ποιότητας του ιδρύματος, στο πλαίσιο των αρχών, κατευθύνσεων και οδηγιών της ΑΔΙΠ.

Επικουρικό ρόλο στη διαδικασία της αξιολόγησης των μαθημάτων από τους φοιτητές που τα παρακολουθούν έχει η Ομάδα Εσωτερικής αξιολόγησης (ΟΜ.Ε.Α) του Τμήματος ΔΕΣ, τα μέλη της οποίας έχουν ορισθεί με αποφάσεις των υπ' αριθμ. 10/17.12.2014, 22/06.04.2015 και 33/13.07.2017 της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος. Πιο συγκεκριμένα, η ΟΜ.Ε.Α παρακολουθεί τη διαδικασία συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων και αξιοποιεί τις πληροφορίες που προκύπτουν από αυτά κατά τη σύνταξη της Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης.

Λόγω των συνήθων προβλημάτων που παρουσιάζονται με την ηλεκτρονική συμπλήρωση των ερωτηματολογίων αξιολόγησης, όπως είναι ο μικρός αριθμός συμμετοχής φοιτητών/τριών, το Τμήμα ΔΕΣ πραγματοποιεί την αξιολόγηση των διδασκόντων αποκλειστικά με την ανώνυμη συμπλήρωση εντύπων ερωτηματολογίων. Με σκοπό να διασφαλισθεί η μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή από την πλευρά των φοιτητών/τριών και, κατά συνέπεια, και η μεγαλύτερη δυνατή αξιοπιστία των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης, η διανομή των ερωτηματολογίων γίνεται απροειδοποίητα σε ώρα διδασκαλίας του μαθήματος μεταξύ της 10ης και της 13ης εβδομάδας διδασκαλίας. Τα έντυπα των ερωτηματολογίων συγκεντρώνονται και παραδίδονται από δύο φοιτητές/τριες σε σφραγισμένο και υπογεγραμμένο φάκελο στη Γραμματεία του Τμήματος ή τοποθετούνται στη θυρίδα της ΜΟ.ΔΙ.Π. (μόνον κατά τις απογευματινές ώρες). Σε περίπτωση που έχουν δημιουργηθεί δύο ή περισσότερα τμήματα για το ίδιο μάθημα, στον κάθε φάκελο θα πρέπει αναγράφεται ο ΤΟΜΕΑΣ, π.χ. Α-Μα. Στις περιπτώσεις συνδιδασκαλίας ο κάθε διδάσκων αξιολογείται χωριστά. Οι φοιτητές λαμβάνουν ερωτηματολόγια για κάθε διδάσκοντα και στο πεδίο «Υπεύθυνος Διδάσκων (Ονοματεπώνυμο)» συμπληρώνουν ένα όνομα κάθε φορά. Η Γραμματεία με τη σειρά της διαβιβάζει όλους τους σφραγισμένους φακέλους που έχει παραλάβει στο Κέντρο Υπολογιστών και Δικτύων (ΚΥΔ), όπου γίνεται η επεξεργασία τους με τη χρήση ειδικού λογισμικού. Μόλις ολοκληρωθεί η παραπάνω διαδικασία, η Γραμματεία επιστρέφει στα μέλη του εκπαιδευτικού προσωπικού τα έντυπα των ερωτηματολογίων του συγκεκριμένου εξαμήνου. Τα ατομικά

αποτελέσματα της αξιολόγησης και τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα του Τμήματος γνωστοποιούνται μέσα από το σύστημα του unievaluation.

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 19 ερωτήσεις δίνοντας τη δυνατότητα συγγραφής ελεύθερου σχολίου και άρα διατύπωσης εξατομικευμένης κρίσης από τους/τις φοιτητές/τριες. Οι φοιτητές συμπληρώνουν υποχρεωτικά τα πεδία: Ονομασία Μαθήματος, Τμήμα, Υπεύθυνος Διδάσκων (Ονοματεπώνυμο), Ημερομηνία., Κωδικός Μαθήματος. Στην ερώτηση 19 «Τι ώρες διδάσκεται το μάθημα» επιλέγεται η ώρα διδασκαλίας, κατά την οποία πραγματοποιείται και η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου. Όταν δεν υπάρχει επικουρικό προσωπικό, δεν συμπληρώνονται οι ερωτήσεις 11 και 12. Εάν συμπληρωθούν κατά λάθος, θα πρέπει να ακυρωθεί η απάντηση τραβώντας μια παχιά γραμμή στην περιοχή των αντιστοίχων απαντήσεων.

4.1. Αξιολόγηση Διδακτικού Έργου ΠΠΣ

Τα στοιχεία που απεικονίζονται παρακάτω προήλθαν από την επεξεργασία των αξιολογήσεων των μαθημάτων των μελών ΔΕΠ (2020-2021) του τμήματος. Η παρουσίαση γίνεται για το σύνολο των απαντήσεων των φοιτητών στις αξιολογήσεις τόσο των προπτυχιακών όσο και των μεταπτυχιακών μαθημάτων κατά το ακαδ. έτος 2020-2021. Στο **Διάγραμμα 1** παρουσιάζεται αναλυτικά η εξέλιξη της μέσης αξιολόγησης των μαθημάτων του ΠΠΣ, όπως αυτή υπολογίζεται από το μέσο όρο των μαθημάτων που διδάσκονται στα δύο ακαδημαϊκά εξάμηνα (χειμερινό και εαρινό).

Διάγραμμα 1. Μέση αξιολόγηση ΠΠΣ ανά έτος

Η εξέλιξη της κατανομής της βαθμολογίας και ο μέσος βαθμός πτυχίου των αποφοίτων του προγράμματος προπτυχιακών σπουδών παρουσιάζει τα παρακάτω χαρακτηριστικά: α) η κατανομή σε κάθε έτος είναι ιδιαίτερα συμμετρική και β) ο μέσος όρος του πτυχίου 7.2 έχει περίπου την ίδια τιμή με τον μέσο όρο των περασμένων τριών ακαδημαϊκών ετών. Τα παραπάνω στοιχεία δίνονται αναλυτικά στον **Πίνακα 10**.

Πίνακας 10. Επιδόσεις Αποφοίτων ΔΕΣ

Βαθμός Πτυχίου με:	2020-21	2019-20	2018-19	2017-18
5.00 έως 5.99 (Γυναίκες)[Άνδρες]	(2) [0]	(1) [1]	(0) [1]	(0) [1]
6.00 έως 6.99 (Γυναίκες) [Άνδρες]	(60) [49]	(20) [26]	(29) [33]	(29) [11]
7.00 έως 7.99 (Γυναίκες) [Άνδρες]	(59) [49]	(40) [27]	(37) [22]	(30) [13]
8.00 έως 8.99 (Γυναίκες) [Άνδρες]	(17) [13]	(5) [9]	(8) [0]	(5) [9]
9.00 έως 10.00 (Γυναίκες) [Άνδρες]	(2) [1]	(0) [0]	(2) [0]	(0) [0]
Σύνολο	252	129	132	98
Μέση τιμή βαθμού πτυχίου	(7.2) [7.2]	(7.2) [7.2]	(7.2) [6.8]	(7.1) [7.3]

4.2. Αξιολόγηση Διδακτικού Έργου των ΠΜΣ

Τα στοιχεία που απεικονίζονται παρακάτω προήλθαν από την επεξεργασία των αξιολογήσεων των μαθημάτων των ΠΜΣ (2020-2021) του Τμήματος. Στα **Διαγράμματα 2, 3, 4, 5** παρουσιάζεται αναλυτικά η εξέλιξη της μέσης αξιολόγησης των μαθημάτων των ΠΜΣ, όπως αυτή υπολογίζεται από το μέσο όρο των μαθημάτων που διδάσκονται στα δύο ακαδημαϊκά εξάμηνα (χειμερινό και εαρινό). Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η μέση αξιολόγηση των ΠΜΣ παρουσιάζει ιδιαίτερα υψηλές τιμές.

- Διεθνείς Σπουδές

Διάγραμμα 2. Μέση αξιολόγηση ΔΣ ανά έτος

- Διεθνείς Σχέσεις και Ασφάλεια

Διάγραμμα 3. Μέση αξιολόγηση ΔΣΑ ανά έτος

- Διεθνής Δημόσια Διοίκηση

Διάγραμμα 4. Μέση αξιολόγηση ΔΔΑ ανά έτος

- Ευρωπαϊκές Πολιτικές Νεολαίας, Επιχειρηματικότητας, Εκπαίδευσης και Πολιτισμού

Διάγραμμα 5. Μέση αξιολόγηση ΕΠΝΕΠ ανά έτος

5. Ερευνητικό και Επιστημονικό έργο

Ο αριθμός των επιστημονικών δημοσιεύσεων των μελών ΔΕΠ του Τμήματος παρουσιάζεται αναλυτικά στον **Πίνακα 11**, ενώ η αναγνώριση του ερευνητικού έργου επίσης παρουσιάζεται στον ίδιο Πίνακα. Παρατηρείται έντονη ερευνητική δραστηριότητα από τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος. Ειδικότερα, στο τέλος του ακαδημαϊκού έτους 2017-2018 ο αριθμός του συνόλου των εργασιών που είχαν δημοσιευθεί σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές από τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος ήταν 614, ενώ το αντίστοιχο νούμερο κατά το έτος 2019-2020 ανήλθε σε 681. Το έτος αναφοράς 2020-2021 οι αναφερόμενες δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές ήταν 60. Να σημειωθεί, ότι η αξιοσημείωτη αυτή μείωση σε σχέση με τα προηγούμενα έτη οφείλεται στο ότι κατά το έτος αναφοράς 2020-2021 καταγράφονται οι δημοσιεύσεις που εμφανίζονται αποκλειστικά στο SCOPUS εξαιρώντας όλες τις υπόλοιπες δημοσιεύσεις. Συνεπώς, ο αριθμός των δημοσιεύσεων παραμένει υψηλός και αναδεικνύει την προσήλωση του ακαδημαϊκού προσωπικού του τμήματος στην έρευνα. Τα παραπάνω ισχύουν και για τις υπόλοιπες κατηγορίες επιστημονικού έργου (π.χ. ετεροαναφορές).

Πίνακας 11. Παραγωγή και αναγνώριση του ερευνητικού έργου

Επιστημονικό Έργο	2020-21	2019-20	2018-19	2017-18
Επιστημονικά περιοδικά με κριτές	60	681	650	614
Διπλώματα ευρεσιτεχνίας - πατέντες	0	0	0	0
Μονογραφίες	0	77	77	70
Βιβλία	3	107	107	89
Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους	5	294	250	193
Συνέδρια υπό αιγίδα ακαδημαϊκής μονάδας	6	228	228	168
Ετεροαναφορές	1050	1394	5190	4774
Αναφορές	1117	6871	6006	5506
Διεθνή βραβεία και διακρίσεις	0	30	29	21

6. Δημοσιότητα και Διάχυση

Το Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας δημοσιοποιεί τις εκπαιδευτικές και ακαδημαϊκές του δραστηριότητες με άμεσο και προσβάσιμο τρόπο και μεριμνά για τη σαφήνεια, την επικαιροποίηση και την αντικειμενικότητά τους. Οι κύριοι πυλώνες επικοινωνίας του Τμήματος με τους φοιτητές του, την ακαδημαϊκή κοινότητα, αλλά και το ευρύτερο κοινό είναι:

1) Η ιστοσελίδα του Τμήματος και του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, όπου ο χρήστης μπορεί να βρει πληροφορίες για: Γενικές Πληροφορίες και Νέα για το Τμήμα, το Ακαδημαϊκό Προσωπικό (βιογραφικά, δημοσιεύσεις, σπουδές κ.α.), το Λοιπό Προσωπικό, τη Γραμματεία, το Πρόγραμμα Σπουδών, συνοπτικές Περιγραφές Μαθημάτων (περιεχόμενο, αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα κ.ά.), τις Κατατακτήριες Εξετάσεις, τις Διδακτορικές Σπουδές στο Τμήμα (προκηρύξεις, κανονισμός κ.ά.), συνδέσμους για τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών στο Τμήμα, το Πρόγραμμα Erasmus+ του Τμήματος (Συνεργαζόμενα Ιδρύματα), την Εξωτερική Έκθεση Αξιολόγησης του Τμήματος, Θερινά Σχολεία, το Ωρολόγιο Πρόγραμμα, το Πρόγραμμα Εξετάσεων, τις Δυνατότητες Απασχόλησης των Πτυχιούχων, πληροφορίες για τα συγγράμματα, στοιχεία επικοινωνίας με το Τμήμα, τα Μέλη ΔΕΠ, τη Γραμματεία κ.ά.

Σκοπός του Τμήματος μέσω των ενοτήτων της ιστοσελίδας του, που είναι ενταγμένη στον ιστότοπο του Πανεπιστημίου, είναι να παρέχει πλήρη και έγκυρη

ενημέρωση για τις διδακτικές και ακαδημαϊκές δραστηριότητές του σε διαφορετικές ομάδες κοινού: Φοιτητές και Φοιτήτριες του Τμήματος, Αποφοίτους του Τμήματος, Μελλοντικούς Φοιτητές και Φοιτήτριες και στις οικογένειές τους, Εκπαιδευτικούς της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Προσωπικό άλλων συναφών ακαδημαϊκών Τμημάτων και Ιδρυμάτων του εσωτερικού και του εξωτερικού, Δημοσιογράφους και ΜΜΕ.

Για την οργάνωση του περιεχομένου των ενοτήτων του Τμήματος στην κεντρική ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου μεριμνούν α) η Γραμματεία του Τμήματος για πληροφορίες σχετικά με το πρόγραμμα σπουδών, τις περιγραφές μαθημάτων, το ωρολόγιο πρόγραμμα, το πρόγραμμα εξετάσεων, τις πληροφορίες για τα συγγράμματα κ.ά. και β) το Κέντρο Υπολογιστών και Δικτύων για ό,τι αφορά σε πρόσφατες ανακοινώσεις, αλλά και τα προφίλ των μελών ΔΕΠ. Η συνεργασία των μελών ΔΕΠ τόσο με τη Γραμματεία, όσο και με το Κέντρο Υπολογιστών και Δικτύων είναι απαραίτητη για την πληρότητα, την εγκυρότητα και την επικαιροποίηση των πληροφοριών της ιστοσελίδας.

2) Η υπηρεσία CoMPUs είναι ένα ολοκληρωμένο σύστημα Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης, που προσφέρει στο εκπαιδευτικό προσωπικό τη δυνατότητα να εντάσσει τα μαθήματα που διδάσκει και να προσφέρει το αναγκαίο εκπαιδευτικό υλικό (σημειώσεις, εκφωνήσεις και απαντήσεις ασκήσεων, ανακοινώσεις κ.ά.). Επίσης, στο Compus οι φοιτητές δύνανται να αναρτούν τις εργασίες τους. Η πλατφόρμα διευκολύνει το εκπαιδευτικό έργο και απευθύνεται στους διδάσκοντες και τους φοιτητές του Τμήματος.

3) Οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα να εξυπηρετούνται μέσω του Students' Web λαμβάνοντας ενημέρωση για το πρόγραμμα σπουδών, τα μαθήματα που έχουν δηλώσει και τις βαθμολογίες τους, και να υποβάλλουν αιτήσεις για έκδοση πιστοποιητικών. Επιπλέον, έχουν τη δυνατότητα να υποβάλλουν ηλεκτρονικά τις δηλώσεις μαθημάτων, κατά την οριζόμενη περίοδο. Στο Student's Web αναρτώνται ανακοινώσεις σχετικά με την καθημερινή λειτουργία του Τμήματος, τη διεξαγωγή μαθημάτων, πιθανές αλλαγές στο ωρολόγιο πρόγραμμα, εκδηλώσεις στο Τμήμα κ.ά. Την ευθύνη για την ενημέρωση του Student's Web έχει η Γραμματεία του Τμήματος.

4) Τα κοινωνικά δίκτυα των φορέων ακαδημαϊκών δραστηριοτήτων (ΔΕΣ) (Ινστιτούτο Διεθνών, Ευρωπαϊκών και Αμυντικών Αναλύσεων, Έδρα Unesco Διαπολιτισμικής Πολιτικής, Έδρα Unesco Γυναίκες Ειρήνη και Ασφάλεια, Έδρα Jean Monnet New Dimensions on EU Legal Studies, Έδρα Jean Monnet EU Budgetary Governance and

Audit, Έδρα “Θουκυδίδης”, Κέντρο Αριστείας Jean Monnet Research On Crucial Issues of European Integration, Εργαστήριο Διακυβέρνησης και Τεχνολογίας Πληροφορικής και Επικοινωνιών). Οι παραπάνω ιστότοποι και τα κανάλια τους στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης χρησιμοποιούνται για την επικοινωνία και την προβολή των δραστηριοτήτων φορέων του Τμήματος και συνεπώς αποτελούν μέρος της δημόσιας πληροφόρησης για το Τμήμα. Οι Διευθυντές των Εργαστηρίων και αντίστοιχα οι κάτοχοι των Εδρών είναι αρμόδιοι για την πληρότητα, την εγκυρότητα και την επικαιροποίηση των πληροφοριών στις ιστοσελίδες και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

5) Το Τμήμα αξιοποιεί το Γραφείο Δημοσίων και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου και το Γραφείο Τύπου του Πανεπιστημίου, προκειμένου να εξασφαλίζει τη μέγιστη δυνατή δημοσιότητα στις ακαδημαϊκές δραστηριότητές του. Ακολουθώντας την καθιερωμένη από το Πανεπιστήμιο διαδικασία τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος που επιθυμούν την προβολή κάποιας συγκεκριμένης ακαδημαϊκής δραστηριότητας ενημερώνουν τα σχετικά γραφεία και προωθείται η ενημέρωση της ακαδημαϊκής κοινότητας, αλλά και η αποστολή δελτίων τύπου, προσκλήσεων κ.ά. σε τοπικό και πανελλαδικό επίπεδο.

6) Μέλη ΔΕΠ του Τμήματος συμμετέχουν κατόπιν πρόσκλησης και με αποφάσεις της ΓΣ σε ειδικές εκδηλώσεις ενημέρωσης που πραγματοποιούνται εντός και εκτός του Πανεπιστημίου και απευθύνονται σε μελλοντικούς προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές. Επιπλέον, η επικοινωνία με το κοινό επιτυγχάνεται και μέσα από την πληθώρα συμμετοχών των μελών ΔΕΠ σε εκδηλώσεις, ημερίδες κ.ά.

7. Άλλες Υπηρεσίες και Υποδομές του Τμήματος και του Ιδρύματος

Στον **Πίνακα 12** παρακάτω παρατίθενται οι αίθουσες εργαστηρίων διδασκαλίας του Τμήματος ΔΕΣ μαζί με τη συνολική τους δυναμικότητα. Τα εκπαιδευτικά εργαστήρια σε συνδυασμό με τις αντίστοιχες δομές κοινής χρήσης οριακά καλύπτουν τις εκπαιδευτικές ανάγκες του Τμήματος. Επιπρόσθετα, ο **Πίνακας 13** παρουσιάζει τις ψηφιακές υπηρεσίες και τις υπηρεσίες πληροφόρησης που είναι διαθέσιμες στους φοιτητές.

Πίνακας 12. Αίθουσες εργαστηρίων

Δομή	Εργαστήρια
Δομή διδασκαλίας με αποκλειστική χρήση	1
Δυναμικότητα θέσεων	30
Δομή με κοινή χρήση	2

Πίνακας 13. Ψηφιακές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Πληροφόρησης

Υπηρεσία	Προσφορά
Πληροφοριακό σύστημα ηλεκτρονικής γραμματείας	NAI
Απομακρυσμένη εγγραφή	NAI
Δήλωση μαθημάτων	NAI
Δήλωση συγγραμμάτων	NAI
Καταχώρηση βαθμολογίας	NAI
Παραγγελία πιστοποιητικών	NAI
Έκδοση πιστοποιητικών	OXI
Απομακρυσμένη πρόσβαση (βιβλιοθήκες, ΒΔ)	NAI
Αναρτημένες οδηγίες στον ισότοπο	NAI
Γραφείο Συμβουλευτικής φοιτητών	NAI

Επίσης, το Τμήμα από το 2012 συμμετέχει στη δημιουργία ενός δικτύου των αποφοίτων του (Alumni) που βρίσκονται στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Μέσω του δικτύου το Τμήμα επιχειρεί να διασφαλίσει μια σταθερή και αξιόπιστη πηγή ενημέρωσης για την εκπαιδευτική και επαγγελματική πορεία των αποφοίτων. Επιπρόσθετα, το δίκτυο προωθεί την ευχερέστερη πληροφόρηση και υποστήριξη των φοιτητών και των νέων αποφοίτων του για την αξιοποίηση εκπαιδευτικών και επαγγελματικών ευκαιριών, καθώς πολλοί απόφοιτοι, που κατέχουν σημαντικές θέσεις σε ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς, σε επιχειρήσεις ή ΜΚΟ, συμβάλλουν στη διεύρυνση των διεθνών συνεργασιών του Τμήματος και στη διάχυση της πληροφορίας στους νεότερους φοιτητές και αποφοίτους.

Το Τμήμα έχει θεσμοθετήσει τη δυνατότητα των φοιτητών του να πραγματοποιούν πρακτική άσκηση σε επιχειρήσεις με στόχο τη βελτίωση των μεταβιβάσιμων και των επαγγελματικών ικανοτήτων τους και την ενίσχυση των προοπτικών ένταξής τους στην αγορά εργασίας. Η πρακτική άσκηση σε συνεργασία με το Γραφείο Πρακτικής Άσκησης του Πανεπιστημίου, καταχωρείται ως πρόσθετη δραστηριότητα στο Συμπλήρωμα Διπλώματος (Diploma Supplement).

Το τμήμα συμμετέχει στις δράσεις κινητικότητας του ERASMUS+ (ERASMUS+ με υποτροφίες για κινητικότητα σπουδαστών και διδασκόντων και ERASMUS+ Traineeship με υποτροφίες για πρακτική άσκηση στο εξωτερικό). Πιο συγκεκριμένα, οι φοιτητές του Τμήματος ενθαρρύνονται να αξιοποιήσουν τις παρεχόμενες στο πλαίσιο του Προγράμματος ERASMUS+ υποτροφίες κινητικότητας για σπουδές ή/και πρακτική άσκηση. Οι υποτροφίες κινητικότητας επιτρέπουν στους φοιτητές και στις φοιτήτριες να πραγματοποιήσουν μέρος των σπουδών τους –1 ή 2 εξάμηνα– σε συνεργαζόμενο ευρωπαϊκό πανεπιστημιακό ίδρυμα. Οι υποτροφίες πρακτικής άσκησης στο εξωτερικό επιτρέπουν στους φοιτητές να πραγματοποιήσουν την πρακτική τους άσκηση (διάρκειας 3-12 μηνών) σε επιχείρηση, οργανισμό ή φορέα εκπαίδευσης του εξωτερικού. Σύμφωνα με τον οδηγό σπουδών, όσοι φοιτητές επιθυμούν, μπορούν να δηλώσουν την πρακτική άσκηση ως αυτοτελές μάθημα στην περίπτωση αυτή αποδίδονται στην πρακτική άσκηση μετά την ολοκλήρωσή της 5 πιστωτικές μονάδες ECTS. Από μια τέτοια συμμετοχή οι φοιτητές/τριες αποκομίζουν πολύτιμη εμπειρία από το διεθνές περιβάλλον και μπορούν παράλληλα να διερευνήσουν εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ευκαιρίες για το μέλλον. Κάθε χρόνο μεγάλος αριθμός φοιτητών του Τμήματος μετακινούνται σε ευρωπαϊκά πανεπιστήμια, με τα οποία το Τμήμα έχει υπογράψει συμφωνίες συνεργασίας· επίσης το Τμήμα υποδέχεται αρκετούς φοιτητές από τα ξένα πανεπιστήμια, που έρχονται στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας για μέρος των σπουδών τους. Το πρόγραμμα αυτό επιτρέπει ακόμη την ανταλλαγή για σύντομο χρονικό διάστημα διδακτικού προσωπικού για διδασκαλία και διοικητικού προσωπικού για επιμόρφωση· το προσωπικό του Τμήματος επιδιώκει την αξιοποίηση αυτών των δυνατοτήτων.

Από το 2002 στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, και συγκεκριμένα στο Τμήμα ΔΕΣ, λειτουργεί το Διεθνές Φοιτητικό Μοντέλο Προσομοίωσης Ηνωμένων Εθνών Θεσσαλονίκης (γνωστό στα αγγλικά ως Thessaloniki International Student Model United Nations–ThessISMUN). Η διοργάνωσή του προσδίδει αυξημένη διεθνή αναγνωρισιμότητα και κύρος τόσο στο ίδιο το Τμήμα όσο και στο Πανεπιστήμιο. Το ThessISMUN πραγματοποιείται κάθε χρόνο την πρώτη εβδομάδα μετά το Πάσχα και προσελκύει μεγάλο αριθμό φοιτητών από διάφορες χώρες και πανεπιστήμια του κόσμου. Πρόκειται για έναν θεσμό στη διάρκεια του οποίου οι φοιτητές έχουν την ευκαιρία να προσεγγίσουν βιωματικά ζητήματα διεθνούς ενδιαφέροντος, να μελετήσουν θέματα που βρίσκονται στο επίκεντρο των διεθνών πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών διαβουλεύσεων, και να συμμετάσχουν

οι ίδιοι σε διαδικασίες που προσομοιώνουν το διεθνή διάλογο και τις προσπάθειες επίλυσής τους στα διεθνή fora. Με τον τρόπο αυτό εξοικειώνονται με την οργάνωση και τη λειτουργία των διεθνών οργανισμών και οργάνων, ενώ παράλληλα έχουν την ευκαιρία να συνεργαστούν με φοιτητές από διαφορετικά εθνικά, πολιτιστικά και εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, προωθώντας έτσι τις δυνατότητες προσέγγισης και αλληλοκατανόησης των λαών και καλλιεργώντας περαιτέρω την αίσθηση του πολίτη του κόσμου.

Κάθε χρόνο το ΙΚΥ θεσμοθετεί υποτροφίες για τους/τις φοιτητές/τριες με τα περισσότερα μόρια εισαγωγής στο Τμήμα ΔΕΣ, καθώς και για τους/τις φοιτητές/τριες που έχουν την καλύτερη επίδοση στα έτη φοίτησης. Για τους εισερχόμενους φοιτητές του Τμήματος ΔΕΣ που πρωτεύουν στις πανελλαδικές εξετάσεις πραγματοποιείται ετήσια εκδήλωση στο κεντρικό αμφιθέατρο τελετών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, προκειμένου να βραβευτούν για τις επιδόσεις τους από μέλη ΔΕΠ και από την εκάστοτε Πρυτανεία του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Επιπλέον, για την περίπτωση πιο εξειδικευμένων θεμάτων τα μέλη ΔΕΠ ενθαρρύνουν τους φοιτητές να αξιοποιούν υπηρεσίες που παρέχονται από το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας σε ιδρυματικό επίπεδο, όπως είναι το Κέντρο Συμβουλευτικής και Στήριξης των φοιτητών, το Γραφείο Διασύνδεσης ή το Γραφείο Πρακτικής Άσκησης. Πολλά μάλιστα από τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος εποπτεύουν την πρακτική άσκηση φοιτητών, η οποία προσφέρεται από τις σχετικές δομές του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, έχοντας έτσι την ευκαιρία να ασκήσουν συμβουλευτικό ρόλο σε θέματα σχετικά με τις προοπτικές επαγγελματικής δραστηριοποίησής τους.

8. Σχέσεις με Κοινωνικούς, Πολιτιστικούς ή άλλους Φορείς

Η «Έδρα Στρατηγικών Σπουδών ΓΕΕΘΑ – “Θουκυδίδης”» λειτουργεί στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών σε συνεργασία με την Ανώτατη Διακλαδική Σχολή Πολέμου (Α.ΔΙ.Σ.ΠΟ) από τον Οκτώβριο 2014 επί τη βάση συμφωνίας μεταξύ του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας (ΓΕΕΘΑ) μετά από πρόταση του Κοσμήτορα της Σχολής Κοινωνικών, Ανθρωπιστικών

Επιστημών και Τεχνών και Καθηγητή του Τμήματος Ηλία Κουσκουβέλη, που είναι και ο πρώτος κάτοχος της έδρας.

Σκοπός της Έδρας “Θουκυδίδης” είναι η προαγωγή της επιστήμης των Στρατηγικών Σπουδών και η λειτουργία της ως δεξαμενής σκέψης (think tank) με συμβουλευτικό ρόλο προς το ΓΕΕΘΑ σε θέματα εκπαίδευσης των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και παραγωγής νέας σκέψης και μεθοδολογίας στα σχετικά πεδία, συμβάλλοντας στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των εξαιρετικής σημασίας μεταβολών και προκλήσεων που αναφύονται στο διεθνές σύστημα, και στην ενίσχυση της ισχύος της χώρας. Πιο συγκεκριμένα, μέσα από ένα μεγάλο εύρος δραστηριοτήτων η Έδρα αποσκοπεί στην επιμόρφωση των στελεχών των ενόπλων δυνάμεων και στη στενότερη συνεργασία μεταξύ του ΓΕΕΘΑ, των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και της ακαδημαϊκής κοινότητας. Στις προβλεπόμενες δραστηριότητες περιλαμβάνονται η διδασκαλία μαθήματος με την ονομασία «“Θουκυδίδης” – ΓΕΕΘΑ, Στρατηγικές Σπουδές» και η εκπόνηση μεταδιδακτορικής έρευνας από νέους ερευνητές. Επίσης, επιδιώκονται η ενίσχυση του δημόσιου διαλόγου για θέματα στρατηγικής και η εκπόνηση υψηλού επιπέδου έρευνας. Επιπρόσθετα, πραγματοποιούνται ερευνητικές και επιμορφωτικές δράσεις, επιστημονικά συνέδρια και επιστημονικές συνεργασίες.

Στο Τμήμα ΔΕΣ λειτουργεί η Έδρα UNESCO “Διαπολιτισμικής πολιτικής”, η οποία προσδίδει αυξημένη αναγνωρισιμότητα και διεθνές κύρος τόσο στο Τμήμα όσο και στο ίδιο το Πανεπιστήμιο. Στο πλαίσιο της Έδρας προβλέπεται η διδασκαλία του μαθήματος επιλογής «Πολιτιστική Διπλωματία (Έδρα UNESCO)». Επίσης, η Έδρα συνεργάζεται με όργανα και επιτροπές της UNESCO, με τις υπόλοιπες Έδρες UNESCO του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ) και με το Κέντρο UNESCO για τις Γυναίκες και την Ειρήνη στα Βαλκάνια, καθώς και με πολιτικούς και κοινωνικούς φορείς από την Ελλάδα και το εξωτερικό, στοχεύοντας να υπηρετήσει σκοπούς κοινωνικού, εκπαιδευτικού και πολιτιστικού χαρακτήρα. Στο πλαίσιό της διοργανώνονται ημερίδες και συνέδρια, πραγματοποιούνται εκδόσεις και προσφέρονται στους φοιτητές ευκαιρίες πρακτικής άσκησης, στη διάρκεια της οποίας οι ασκούμενοι συμμετέχουν ενεργά στις δραστηριότητες και αποκτούν μεγαλύτερη εξοικείωση με τη λειτουργία ενός διεθνούς οργανισμού. Το έργο της Έδρας παρατίθεται αναλυτικά σε ετήσιες εκθέσεις που υποβάλλονται μέσω της Ελληνικής Εθνικής Επιτροπής για την UNESCO στην κεντρική διοίκηση του Οργανισμού.

Στο Τμήμα ΔΕΣ λειτουργεί από το 2012 η Έδρα Jean Monnet “Νέες Διαστάσεις στις Ευρωπαϊκές Νομικές Σπουδές”. Βασικοί της στόχοι είναι η προώθηση της έρευνας

και η διερεύνηση νέων μεθόδων διδασκαλίας στο πεδίο των νομικών σπουδών. Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της Έδρας περιλαμβάνονται η διοργάνωση διδακτικών και επιμορφωτικών σεμιναρίων, επιστημονικών συνεδρίων και διαλέξεων από επιφανείς επιστήμονες της Ελλάδας και του εξωτερικού, καθώς και η διενέργεια ερευνητικών δράσεων και συνεργασιών με επιστημονικούς, επαγγελματικούς και κοινωνικούς φορείς. Τέλος, η Έδρα Jean Monnet προσφέρει ευκαιρίες πρακτικής άσκησης σε φοιτητές σε μια προσπάθεια ενίσχυσης της ανάπτυξης των ακαδημαϊκών και διαπροσωπικών ικανοτήτων τους.

Το Τμήμα ΔΕΣ συνεργάζεται με πανεπιστήμια του εξωτερικού για το πρόγραμμα CREAN (Master on Children's Rights). Στο πλαίσιο της συνεργασίας αυτής προωθούνται κοινές επιστημονικές και ερευνητικές συναντήσεις και δράσεις, ενώ το Τμήμα συνεργάστηκε με τα πανεπιστήμια μέλη του δικτύου CREAN και για τη σύνταξη εγχειριδίου σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού.

Το Τμήμα θεωρεί ιδιαίτερα σημαντική τη διατήρηση μιας σταθερής, εξωστρεφούς, δημιουργικής και αλληλεπιδραστικής επικοινωνίας με την ευρύτερη κοινωνία. Στο πλαίσιο αυτής της προσέγγισης του ρόλου του το Τμήμα διατηρεί συνεργασία με την Ανώτατη Διακλαδική Σχολή Πολέμου (Α.ΔΙ.Σ.ΠΟ) στη Θεσσαλονίκη, με το Κέντρο Εκπαίδευσης Πολυεθνικών Ειρηνευτικών Αποστολών του Κιλκίς και με τη Νατοϊκή Διοίκηση Θεσσαλονίκης (NRDC-GR). Καλλιεργεί ακόμη συνεργασίες με τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και κοινωνικούς φορείς. Επιπλέον, έχει συμπεριλάβει με ικανοποιητική συχνότητα στο πρόγραμμά του εκπαιδευτικές επισκέψεις των φοιτητών σε εθνικούς και διεθνείς οργανισμούς, όπως Cedefop, Νατοϊκή Διοίκηση Θεσσαλονίκης, IMXA, Γαλλικό Ινστιτούτο, Επιμελητήρια, Προξενεία, κ.ά.). Απώτερος στόχος των επισκέψεων αυτών είναι η απόκτηση από τους συμμετέχοντες φοιτητές ίδιας γνώσης των δραστηριοτήτων των συγκεκριμένων οργανισμών και η διευκόλυνσή τους στη διερεύνηση ευκαιριών στην αγορά εργασίας και την κοινωνία των πολιτών.

9. Σχεδιασμός Βελτίωσης

9.1. Στοχοθεσία του Τμήματος και Δείκτες Ιδρύματος

Κεντρικός εκπαιδευτικός προσανατολισμός του ΠΠΣ του Τμήματος ΔΕΣ είναι η πολυπρισματική και διαπαιθαρχική διδασκαλία και έρευνα/μελέτη του αντικειμένου

των Διεθνών Σχέσεων και των συνιστωσών του, δηλαδή της Θεωρίας των Διεθνών Σχέσεων, της Ιστορίας, των Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών, της Πολιτικής Επιστήμης και Διπλωματίας, των Διεθνών Οργανισμών, του Δικαίου και των Στρατηγικών Σπουδών. Έμφαση δίνεται σε σχέση με τα ανωτέρω στην Ευρώπη και την Ευρωπαϊκή Ένωση (π.χ. στους θεσμούς των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και της Ευρωπαϊκής Ένωσης).

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, θεμελιώδης στόχος του ΠΠΣ είναι η προώθηση της ακαδημαϊκής και εφαρμοσμένης διδασκαλίας υψηλού επιπέδου, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η αποτελεσματική διασύνδεσή της με την έρευνα με βάση τις διεθνείς προδιαγραφές. Δεύτερος στόχος, άμεσα συνδεδεμένος με το ΠΠΣ, είναι η προώθηση ερευνητικών συνεργασιών και η αξιοποίηση και διάχυση των αποτελεσμάτων της έρευνας που παράγεται από τα μέλη του Τμήματος ΔΕΣ (μέλη ΔΕΠ και φοιτητές) προς όφελος της επιστήμης, αλλά και της κοινωνίας και του πολιτισμού. Για το σκοπό αυτό το Τμήμα έχει θέσει σειρά από στόχους και έχει προγραμματίσει σχετικές δράσεις για την επίτευξη αυτών των στόχων

Πίνακας 14. Στοχοθεσία για τη Διασύνδεση με την Κοινωνία

	Στόχοι	Δείκτης	Στόχος (18-19) [19-20] {ΠΑΜΑΚ}	Δράσεις
ΣΣ 4. Διασύνδεσης με την κοινωνία	Στόχοι για τις υποδομές και τις υπηρεσίες			
	1. Υλοποίηση Προγραμμάτων Δια Βίου Μάθησης	N.Δ.09. Πλήθος προγραμμάτων που προσφέρονται ετησίως με συμμετοχή μελών ΔΕΠ του Τμήματος	3 (3) [3] {n.a.}	<ul style="list-style-type: none"> • Αποτελεσματική λειτουργία ΚΕΔΙΒΙΜ • Στελέχωση και ανάπτυξη υποδομών ΚΕΔΙΒΙΜ • Ενημέρωση μελών ΔΕΠ • Προβολή ΚΕΔΙΒΙΜ και των προγραμμάτων του
	1. Βελτίωση αναγνωρισιμότητας στην τοπική κοινωνία	N.Δ.10. Πλήθος ετήσιων εκδηλώσεων κοινωνικού και πολιτιστικού περιεχομένου εντός και εκτός του τμήματος	3 (4) [4] {n.a.}	<ul style="list-style-type: none"> • Ισχυροποίηση της εξωστρέφειας στην οικεία περιοχή, μέσω της οργάνωσης δράσεων με τοπικά σχολεία και φορείς (Μουσεία, Βιβλιοθήκες, Πολιτιστικούς Οργανισμούς).

Πίνακας 15. Στοχοθεσία Ακαδημαϊκής Ανάπτυξης και Ποιότητας Σπουδών

	Στόχοι	Δείκτης	Στόχος (18-19) [19-20] {ΠΑΜΑΚ}	Δράσεις
ΣΣ 1. Ακαδημαϊκή Ανάπτυξη και Ποιότητα Σπουδών	Στόχοι για το εκπαιδευτικό έργο και το ανθρώπινο δυναμικό (διδασκτικό προσωπικό)			
	1. Διασφάλιση ακαδημαϊκής ποιότητας στην εκπαιδευτική διαδικασία	Δ1.003 Ποσοστό ενεργών φοιτητών (v+2 έτη σπουδών) στο σύνολο των εγγεγραμμένων	≥ 85% (82.0%) [82%] {86%}	<ul style="list-style-type: none"> Ενημέρωση και ενθάρρυνση των διδασκόντων για ενίσχυση της φοιτητοκεντρικής μάθησης. Τακτική επικαιροποίηση ΠΠΣ λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα της Εσωτερικής Αξιολόγησης του τμήματος (μέριμνα για την προσθήκη φροντιστηριακών μαθημάτων) Διάρθρωση των φοιτητών σε Τμήματα και οργάνωση φροντιστηριακής διδασκαλίας (+ εργαστηριακών μαθημάτων εξάσκησης στη χρήση και εφαρμογή των ψηφιακών τεχνολογιών) για περισσότερα μαθήματα του ΠΠΣ.
		Δ1.4.36. Ετήσιο ποσοστό αποφοίτων κανονικής διάρκειας σπουδών (v έτη)	≥15% (12.9%) [13%] {17%}	<ul style="list-style-type: none"> Ενθάρρυνση στοχοθεσίας
	2. Ενίσχυση ποιότητας μαθησιακής εμπειρίας	ΝΔ. 01 Μέσος βαθμός ικανοποίησης φοιτητών	≥4.4 (4.45) [4.50] { n.a.}	<ul style="list-style-type: none"> Ενημέρωση διδασκόντων
	3. Ενίσχυση και ανάπτυξη ακαδημαϊκού προσωπικού	Δ.1.3.20 Μέσο ετήσιο % εκπαιδευτικών αδειών μελών ΔΕΠ	≥5% (4.3%) [4.3%] {4%.}	<ul style="list-style-type: none"> Ενημέρωση μελών ΔΕΠ
		Δ1.3.18 Μέσο ετήσιο % εξερχόμενων διδασκόντων με Erasmus	≥5% (4.3%) [4.3%] {5%}	<ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση της κινητικότητας ERASMUS και λοιπών προγραμμάτων κινητικότητας (νέο Πρόγραμμα ErasmusPlus)
		Δ1.3.21 Μέσο ετήσιο % διδασκόντων σε προγράμματα εκπαιδευτικής συνεργασίας	9% (8,6%) [8,6%] {6%}	<ul style="list-style-type: none"> Δράσεις ενημέρωσης και υποκίνησης μελών ΔΕΠ Ενίσχυση της σύνδεσης της διδασκαλίας με την έρευνα, μέσα από την τήρηση εσωτερικών διαδικασιών διασφάλισης ποιότητας στη διδασκαλία

			• Υποστήριξη συμμετοχών σε ερευνητικά προγράμματα
--	--	--	---

Πίνακας 16. Στοχοθεσία Ερευνητικών Επιδόσεων

	Στόχοι	Δείκτης	Στόχος (17-18) [18-19] {ΠΑΜΑΚ}	Δράσεις
ΣΣ 2. Βελτίωση Ερευνητικών Επιδόσεων	Στόχοι για την έρευνα και την καινοτομία			
	1. Βελτίωση των επιδόσεων στην παραγωγή και αναγνώριση του ερευνητικού έργου	ΝΔ.03. Ετήσια μεταβολή του μέσου ετήσιο πλήθος εργασιών σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές	6% (5.8%) [5.9%] {n.a.}	<ul style="list-style-type: none"> • Ενημέρωση διδακτικού προσωπικού για προκηρύξεις ερευνητικών προγραμμάτων. • Ημερίδες προβολής ερευνητικών αποτελεσμάτων • Υποστήριξη διδασκόντων για την υποβολή και διαχείριση ερευνητικών έργων
		ΝΔ.04. Μέσο ετήσιο πλήθος ετεροαναφορών ανά μέλος ΔΕΠ	50 (18) [18] {n.a.}	<ul style="list-style-type: none"> • Εισαγωγή ερευνητικών κινήτρων από το Ίδρυμα
	2. Προσέλκυση νέου ερευνητικού δυναμικού	Δ1.011. Μέσο ετήσιο πλήθος ενεργών υποψηφίων διδασκτόρων ανά μέλος ΔΕΠ	1.4 (1.78) [1.80] {≥3}	<ul style="list-style-type: none"> • Ενημέρωση ΔΕΠ • Υποστήριξη διδασκόντων για την υποβολή και διαχείριση ερευνητικών έργων
		Δ1.6.08 Μέσο πλήθος δημοσιεύσεων ανά ΥΔ	≥1 (1.78) [1.80] {0.5}	<ul style="list-style-type: none"> • Οικονομική ενίσχυση νέων ερευνητών • Απασχόληση ΥΔ και νέων ερευνητών σε ερευνητικά έργα

Οι Πίνακες 14, 15 και 16, παρουσιάζουν τη στοχοθεσία του Τμήματος στα πεδία: α) της διασύνδεσης με την κοινωνία, β) της ακαδημαϊκής ανάπτυξης και ποιότητας σπουδών και γ) των ερευνητικών επιδόσεων. Στη στήλη με τίτλο «Στόχος (17-18), [18-19], {ΠΑΜΑΚ}» παρουσιάζονται με έντονους μαύρους αριθμούς οι ποσοτικοί στόχοι για κάθε δείκτη, η τιμή του δείκτη για το ακαδ. έτος 2017-2018, η τιμή του δείκτη για το ακαδ. έτος 2018-2019 και τέλος ο αντίστοιχος στόχος του

Ιδρύματος. Το κόκκινο χρώμα δηλώνει μη επίτευξη του στόχου, ενώ το πράσινο την επίτευξη του στόχου. Συνολικά, το Τμήμα έχει επιτύχει 4 από τους 12 στόχους, ενώ δεν απέχει πολύ από την επίτευξη και των υπολοίπων στόχων.

9.2. Προτάσεις Εξωτερικής Αξιολόγησης-Αντίστοιχες Δράσεις-Ποσοστό Ολοκλήρωσης

Το Τμήμα ΔΕΣ σε συνέχεια της ανατροφοδότησης που έλαβε από την εξωτερική αξιολόγηση, έσπευσε να ενσωματώσει όλες τις προτάσεις/επισημάνεις, ώστε να ενισχύσει περαιτέρω την ποιότητα του ΠΠΣ. Προς αυτή την κατεύθυνση το Τμήμα προχώρησε σε πλήρη εφαρμογή του στρατηγικού σχεδίου ακαδημαϊκής ανάπτυξης καταρτίζοντας ταυτόχρονα θεματικές επιτροπές με απόφαση της γενικής συνέλευσης με σκοπό να παρακολουθούν όλα τα στάδια υλοποίησης του σχεδίου.

Ως εκ τούτου, το Τμήμα παρακολουθεί την εφαρμογή του στρατηγικού σχεδίου ακαδημαϊκής ανάπτυξης μέσω των αρμόδιων επιτροπών, όπως και μέσω των ετήσιων εσωτερικών εκθέσεων αξιολόγησης, οι οποίες συντάσσονται από την OMEA. Οι αρμόδιες επιτροπές, όποτε κρίνουν ότι κάποια πτυχή των ζητημάτων που θεραπεύει το Τμήμα χρήζει τροποποίησης, εισάγουν σχετική συζήτηση στη Γενική Συνέλευση, ενώ οι ετήσιες εκθέσεις εσωτερικής αξιολόγησης μετά την ολοκλήρωσή τους υποβάλλονται προς εκτενή συζήτηση και έγκριση επίσης στη Γενική Συνέλευση του Τμήματος. Η OMEA του Τμήματος παρακολουθεί την εφαρμογή των δράσεων ποιότητας και ενημερώνει την Γενική Συνέλευση για την πρόοδο υλοποίησης ή/και τυχόν προβλήματα σε σχέση με την εφαρμογή των σχεδίων. Στην τελευταία περίπτωση, ο Πρόεδρος του Τμήματος σε συνεργασία με την OMEA αναλαμβάνει δράσεις για την επίλυση των προβλημάτων, όπως απαιτείται.

Η επιτροπή εξωτερικής αξιολόγησης προέβη σε πέντε συστάσεις με ενδογενή χαρακτήρα και σε πέντε συστάσεις με εξωγενή χαρακτήρα. Η αξιοποίηση ή όχι αυτών μαζί με τις σχετικές δράσεις από την πλευρά του Τμήματος παρουσιάζονται αναλυτικά παρακάτω.

Συστάσεις με ενδογενή χαρακτήρα

1. «Adopting a strategic plan and overall coherent policy for strengthening its international reputation and visibility will help the Department maximize its full potential and further enhance research quality and output. It is definitely in a position

for doing so, given the motivation, enthusiasm, excellent academic credentials, and international orientation of its faculty. Along these lines -- and as part of long-term strategic planning -- faculty members should be encouraged and supported in producing “high impact” publications, such as articles in peer-reviewed international journals.»

Τρόπος αξιοποίησης:

Το Τμήμα έχει υιοθετήσει και υλοποιεί μακροχρόνιο σχέδιο στρατηγικής ακαδημαϊκής ανάπτυξης, όπως έχει προταθεί από την επιτροπή εξωτερικής αξιολόγησης. Ταυτόχρονα, το Τμήμα emphatically ενθαρρύνει δημοσιεύσεις σε διεθνή περιοδικά με πολύ μεγάλη απήχηση στην παγκόσμια επιστημονική κοινότητα, όπως αυτή ορίζεται από διεθνώς αναγνωρισμένες λίστες κατάταξης περιοδικών. Τρία πολύ χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι οι πρόσφατες δημοσιεύσεις (μετά την ολοκλήρωση της αξιολόγησης - 2014) στα επιστημονικά περιοδικά α) Oxford Economic Papers το 2015, β) Journal of Environmental Economics and Management το 2016, και τέλος γ) Tourism Management το 2018, τα οποία βάσει της λίστας ποιότητας ABS κατατάσσονται στις δύο υψηλότερες ποιοτικές κατηγορίες και ειδικότερα στις κατηγορίες 3 και 4 αντίστοιχα.

2. «Informal faculty seminars (with the inclusion of doctoral students), in a format referred to as “brown bag” lunches, might be a productive initiative. These meetings could provide an opportunity for sharing ideas and experiences, presenting ongoing research, providing feedback, and creating synergies.»

Τρόπος αξιοποίησης:

Το Τμήμα με σκοπό να ενισχύσει α) την ερευνητική κουλτούρα των μελών ΔΕΠ και του λοιπού ερευνητικού προσωπικού (ΕΔΙΠ και υποψήφιοι διδάκτορες) και β) την ανάπτυξη ερευνητικών συνεργειών μεταξύ όλου του ερευνητικού προσωπικού, έχει υιοθετήσει την πρόταση της επιτροπής, καθιερώνοντας σε ετήσια βάση την ημέρα έρευνας. Η ημέρα έρευνας έχει χαρακτηριστικά τύπου «Brown Bag Lunches», όπου τα μέλη ΔΕΠ και το λοιπό ερευνητικό προσωπικό του Τμήματος συγκεντρώνεται με αποκλειστικό σκοπό συζήτησης ερευνητικά ζητήματα.

3. «It seems that the high teaching load of the faculty is not helpful. Efforts should therefore be made to ensure that the research and writing time of the faculty is protected and that the situation does not deteriorate further.»

Τρόπος αξιοποίησης:

Δεδομένης της ανελαστικότητας των ελάχιστων ωρών διδασκαλίας λόγω της κείμενης νομοθεσίας, το Τμήμα (υπό τη συνθήκη των εκπαιδευτικών αναγκών του ΠΠΣ) αναθέτει στα μέλη ΔΕΠ ώρες διδασκαλίας ίσες με την ανελαστική κατώτατη τιμή. Έτσι, το Τμήμα διασφαλίζει το μέγιστο δυνατό χρόνο στα μέλη ΔΕΠ, προκειμένου αυτά να αφοσιωθούν ως απαιτείται στην ερευνητική τους δραστηριότητα. Η πολιτική αυτή είναι σε απόλυτη εναρμόνιση και με το παραπάνω σχόλιο 1 (ενδογενούς χαρακτήρα), καθώς αυξάνοντας τον χρόνο έρευνας αναμένεται να αυξηθούν οι δημοσιεύσεις σε διεθνή περιοδικά με πολύ μεγάλη απήχηση στην παγκόσμια επιστημονική κοινότητα, όπως αυτή ορίζεται από διεθνώς αναγνωρισμένες λίστες κατάταξης περιοδικών.

4. «Innovative ways for securing funding should be explored and efforts intensified, especially in the direction of European programs, but not exclusively. This process requires coordinated and concerted efforts within the Department and at the University level.»

Τρόπος αξιοποίησης:

Το Τμήμα ΔΕΣ παράλληλα με τη συστηματική ερευνητική δραστηριότητα υποστηρίζει ενεργά πρωτοβουλίες για υποβολή ερευνητικών προτάσεων. Η ανάληψη ερευνητικών έργων αποτελεί ισχυρό κίνητρο για την προσέλκυση ερευνητικών κονδυλίων και εκπαιδευτικού προσωπικού εγνωσμένου επιστημονικού κύρους και διεθνούς εμπειρίας, που διασφαλίζουν το στρατηγικό στόχο του Τμήματος για ερευνητική αριστεία. Μέσω της ενεργούς στήριξης τέτοιων δράσεων και των διεθνών διεπιστημονικών συνεργασιών, επιδιώκεται παράλληλα η ενίσχυση της φήμης και της αναγνωρισιμότητας του Τμήματος, γεγονός που συντείνει τόσο στην προσέλκυση υψηλού επιπέδου φοιτητών, όσο και στην εμπέδωση της οικονομικής του βιωσιμότητας και ανεξαρτησίας.

Η ενεργή αυτή υποστήριξη επισημοποιείται με την ενσωμάτωση της βούλησης για την υποβολή ερευνητικών προτάσεων στο στρατηγικό σχέδιο ακαδημαϊκής ανάπτυξης. Χαρακτηριστικά το σχέδιο αναφέρει:

«Σημαντικός άξονας της στρατηγικής ακαδημαϊκής ανάπτυξης του Τμήματος είναι και η περαιτέρω προσέλκυση εθνικής ή ευρωπαϊκής χρηματοδότησης των ερευνητικών και ακαδημαϊκών δραστηριοτήτων του εν γένει (κονδύλια έρευνας κ.ά.), ιδίως στο επίπεδο των Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων Σπουδών (ΜΠΣ), η εμβάθυνση και η εξειδίκευση των οποίων συνιστά το *sine qua non* του ακαδημαϊκού του προφίλ.»

5. «As mentioned above in the Report, the Department has already taken the initiative for establishing an alumni association for its graduates. Maintaining a societal network and cultivating goodwill can make cooperation and involvement easier, meaningful, and “beneficial”.»

Τρόπος αξιοποίησης:

Το Τμήμα ήδη από το χρονικό σημείο στο οποίο διεξήχθη η εξωτερική αξιολόγηση διαθέτει σύλλογο αποφοίτων. Ταυτόχρονα, το Τμήμα ΔΕΣ συνειδητά και επίμονα στηρίζει την διεύρυνση των ενεργών μελών του συλλόγου με ενεργό συμμετοχή όλων των μελών ΔΕΠ. Επίσης, άξιο μνείας είναι το γεγονός ότι πολλά μέλη ΔΕΠ του Τμήματος συνδέονται με αποφοίτους του Τμήματος μέσω κοινωνικών δικτύων (Twitter και Facebook). Τέλος, σε πολλές εκδηλώσεις, οι οποίες οργανώνονται από το Τμήμα, προσκαλούνται απόφοιτοί του (κυρίως εργαζόμενοι σε διεθνείς οργανισμούς) με σκοπό να διατηρηθούν ή να ενισχυθούν οι δεσμοί, καθώς και να αναπτυχθούν συνέργειες και κοινές δράσεις με τους αποφοίτους.

Συστάσεις με εξωγενή χαρακτήρα

1. «The EEC received the impression that the main problem of the Department (and the University at large) is the lack of resources in general.»

Τρόπος αξιοποίησης:

Οι διαθέσιμοι πόροι (κατά κύριο λόγο) για το σύνολο του πανεπιστημίου και κατά συνέπεια για το Τμήμα (π.χ. ΔΕΠ, ΕΔΠΙ και Γραμματείες) καθορίζονται από τον κεντρικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας, χωρίς να έχει λόγο το Τμήμα.

2. «The problem with “eternal” students is relatively small compared to other departments and universities in the country. It is noted, though, that it will be solved soon with the implementation of new legislation.»

Τρόπος αξιοποίησης:

Δεν έχουν γίνει οι σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις από την πλευρά της πολιτείας, ώστε να εξαλειφθεί το φαινόμενο των “λιμναζόντων” φοιτητών.

3. «University infrastructure, in general, including classrooms, library, computer equipment, and laboratories are satisfactory by Greek standards. There is obviously a constant challenge for renewing and utilizing information technologies.»

Τρόπος αξιοποίησης:

Οι διαθέσιμοι πόροι (κατά κύριο λόγο) για το σύνολο του πανεπιστημίου και κατά συνέπεια για το Τμήμα (π.χ. ηλεκτρονικοί υπολογιστές και σχετικά λογισμικά) καθορίζονται από τον κεντρικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας, χωρίς να έχει λόγο το Τμήμα.

4. «Modernizing and enhancing facilities will assure the continued offering of good quality services and the ability to meet effectively the needs of the Department.»

Τρόπος αξιοποίησης:

Ο εκμοντερνισμός των εγκαταστάσεων του Τμήματος σχεδόν σε αποκλειστικό βαθμό συνδέεται με τους διαθέσιμους πόρους, οι οποίοι, όπως έχει ήδη αναφερθεί, καθορίζονται κεντρικά από το Υπουργείο Παιδείας.

5. «Finally, it is noted that poor funding and external environmental factors -- which mostly have to do with outdated state laws, regulations, mentality and practices -- lead to dysfunctions and sclerosis that prevent departments and universities from developing in dynamic and healthy ways.»

Τρόπος αξιοποίησης:

Δεν έχουν γίνει οι σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις από την πλευρά της πολιτείας, ώστε να εξαλειφθούν τα προβλήματα που τονίζονται από την επιτροπή αξιολόγησης.

Προτάσεις βελτίωσης

Αρχικά οι προτάσεις βελτίωσης του Τμήματος έχουν να κάνουν με την επίτευξη όλων των στόχων, όπως αυτοί αναλυτικά παρουσιάζονται στους **Πίνακες 28, 29 και 30**, ενώ οι συνολικότερες προτάσεις βελτίωσης σχετίζονται με το μεσοπρόθεσμο σχέδιο δράσης του Τμήματος ΔΕΣ, το οποίο αποτυπώνεται ως εξής:

1. Η ακαδημαϊκή ανάπτυξη του Τμήματος πρέπει να θεμελιώνεται στους εξής παρακάτω άξονες:
  - ακαδημαϊκή αριστεία στη διδασκαλία
  - ακαδημαϊκή συνεργασία και συντονισμό (ενδο-τμηματικά κυρίως και εν συνεχεία εξω-τμηματικά)
  - πρωτογενή έρευνα και ανάπτυξη περαιτέρω ακαδημαϊκών και ερευνητικών δραστηριοτήτων στα πλαίσια του Ινστιτούτου Διεθνών Ευρωπαϊκών και Αμυντικών Αναλύσεων-ΙΔΕΑΑ, καθώς επίσης και εμπέδωση φοιτητικών δράσεων επιστημονικού χαρακτήρα
  - κοινωνική παρουσία και δράση
  - χρηματοδότηση (ερευνητικά κονδύλια κ.ά.)

2. Η ακαδημαϊκή αποστολή του Τμήματος και κυρίως η κάλυψη και η εκπλήρωση των εν λόγω στόχων απαιτούν:
  - διδακτικό προσωπικό υψηλών ακαδημαϊκών προδιαγραφών
  - υποστήριξη από κατάλληλες διοικητικές υποδομές και εξοπλισμό, με σκοπό τη συνεχή βελτίωση της οργανωτικής λειτουργίας του Τμήματος

3. Η ακαδημαϊκή εξειδίκευση που προσφέρει το Τμήμα συνεπάγεται περαιτέρω:

- συνεχή και υψηλού επιπέδου ερευνητική δραστηριότητα των μελών ΔΕΠ
  - σχετική συνάφεια των εισαγόμενων σπουδαστών με τα γνωστικά πεδία του Τμήματος
  - διαρκώς επικαιροποιούμενο curriculum και τακτική αναδιαμόρφωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας
  - συνεργασίες με συναφή Τμήματα του εσωτερικού και του εξωτερικού
  - συμμετοχές των μελών ΔΕΠ σε ακαδημαϊκά και ερευνητικά fora
  - δημιουργία ψηφιακής Επιθεώρησης Διεθνών Σχέσεων (Hellenic Journal of IR), με δια-τμηματικό χαρακτήρα, από τα συναφή και ομόλογα Τμήματα ΔΕΣ, στα πλαίσια της οποίας θα εκπονούνται και θα υλοποιούνται συναφείς ακαδημαϊκές δράσεις (π.χ. συνέδρια, ομάδες εργασίας, διαλέξεις κ.ά.).
4. Σημαντικός άξονας της στρατηγικής ακαδημαϊκής ανάπτυξης του Τμήματος είναι και η περαιτέρω προσέλκυση εθνικής ή ευρωπαϊκής χρηματοδότησης των ερευνητικών και ακαδημαϊκών δραστηριοτήτων του εν γένει (κονδύλια έρευνας κ.ά.), ιδίως στο επίπεδο των Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων Σπουδών (ΜΠΣ), η εμπάθυνση και η εξειδίκευση των οποίων συνιστά το *sine qua non* του ακαδημαϊκού του προφίλ.
5. Σε μία ορθολογικότερη ακαδημαϊκή στρατηγική του Τμήματος θα μπορούσε να συνεισφέρει θετικά και η εκπόνηση βραχυ-μεσοπρόθεσμων (λ.χ. τριετών) σχεδίων ανάπτυξης, μέσα από τη σύσταση ομάδων εργασίας, που θα λειτουργούν ως ένα διαρκές και δυναμικό πεδίο εσωτερικής (αυτό) αξιολόγησης, που θα προετοιμάζει την κρίσιμη εξωτερική αξιολόγηση.